

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski

Badanie trackingowe - pomiar: październik 2014

Raport TNS Polska dla Ministerstwa Środowiska

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski

© TNS Listopad 2014

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA

Spis treści

1		
Wprowadzenie – informacje o badaniu	4	
2		
Podsumowanie i wnioski	9	
3		
Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego	18	
4		
Środowisko naturalne i jego ochrona	24	
5		
Jakość powietrza	40	
6		
Gospodarowanie odpadami	45	
7		
Zmiany klimatu	57	
8		
Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska	65	
9		
Wizerunek Ministerstwa Środowiska	79	
10		
Charakterystyka głównych wskaźników	88	

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski zrealizowane zostało na zlecenie Ministerstwa Środowiska przez Zespół Badań Społecznych w TNS Polska. Projekt sfinansowany został ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej

1

Wprowadzenie – informacje o badaniu

Wprowadzenie

Wiele negatywnych zmian w środowisku powodowanych jest rosnącym wykorzystaniem zasobów naturalnych koniecznym dla zaspokojenia istniejącego modelu produkcji i konsumpcji. Odwrócenie czy choćby zatrzymanie tych trendów, wymaga głębokich zmian zarówno w obrębie wzorców produkcji, jak i konsumpcji na poziomie gospodarstw domowych oraz poszczególnych jednostek.

Jedną z instytucji odpowiedzialnych za pobudzanie zmian we właściwym kierunku jest Ministerstwo Środowiska. Zgodnie z własną misją, jest to instytucja, która poprzez współtworzenie polityki państwa, troszczy się o środowisko w Polsce i na świecie oraz wpływa na długofalowy, realizowany z poszanowaniem przyrody i praw człowieka rozwój kraju tak, aby uwzględnić potrzeby zarówno współcześnie żyjących ludzi, jak i przyszłych pokoleń.

Ministerstwo Środowiska, oddziałując na świadomość ekologiczną, posiada dwa zasadnicze instrumenty wpływu. Po pierwsze, ma możliwość formalnego regulowania zasad życia społecznego poprzez współtworzenie rozwiązań prawnych. Po drugie, narzędziem polityki ochrony środowiska jest też prowadzenie działalności w zakresie edukacji ekologicznej.

Z uwagi na cele Ministerstwa Środowiska ważnym elementem odniesienia dla prowadzenia polityk publicznych jest poziom świadomości ekologicznej mieszkańców Polski.

Poziom świadomości ekologicznej i jego wzrost to nie tylko jeden z czynników stanowiących kontekst dla funkcjonowania Ministerstwa, ale również z racji prowadzonych działań edukacyjnych cel sam w sobie. Z tej też przyczyny wypływa potrzeba prowadzenia badań trackingowych, które pozwalają rzetelnie spojrzeć na stan świadomości ekologicznej, jego zmiany oraz umożliwią zweryfikowanie prowadzonych przez Ministerstwo działań.

Wprowadzenie

Badanie trackigowe to cenne źródło informacji nie tylko dla samego Ministerstwa Środowiska, ale też wielu innych podmiotów – zarówno instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, firm, ale też samych obywateli.

W badaniu wyznaczono siedem głównych obszarów tematycznych:

1. Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego
2. Środowisko naturalne i jego ochrona
3. Jakość powietrza
4. Gospodarowanie odpadami
5. Zmiany klimatu
6. Wspierające ochronę środowiska działania indywidualne i zachowania konsumenckie
7. Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Podejście do świadomości ekologicznej jest więc kompleksowe – pokazuje zarówno ogólne nastawienie Polaków do spraw środowiska, ale też sprawdza ich wiedzę czy pyta o proekologiczne zachowania, które wykonują (lub nie) na co dzień.

W ręce czytelnika oddajemy raport przedstawiający bieżące wyniki oraz ich zestawienie z pomiarami z poprzednich lat. Warto zauważyć, że niektóre pytania nie były zadawane we wszystkich latach, inne podlegały nieznacznym modyfikacjom. Szczególnie istotne zmiany będą uwzględnione w przypisach do wykresów.

W całym raporcie dla większej przejrzystości wartości procentowane zaokrąglane są do liczb całkowitych. W efekcie może się zdarzyć, że w pytaniach jednoodpowiedziowych odsetki poszczególnych odpowiedzi nie sumują się do 100%, a do 99% czy 101%.

Metodologia badania

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski zostało zrealizowane w ramach wielotematycznego projektu Omnibus:

- metodą wywiadu indywidualnego wspomaganego komputerowo (CAPI);
- w dniach od 3 do 8 października 2014 roku;
- na losowej ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat liczącej 1000 osób.

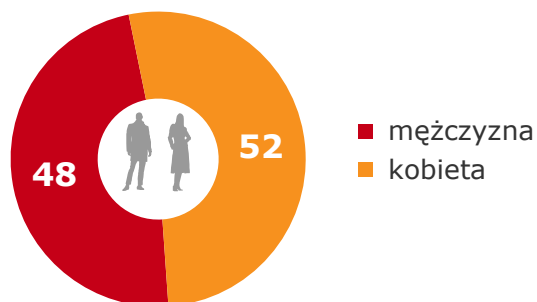
Maksymalny błąd oszacowania dla próby losowej liczącej 1000 osób wynosi +/-3,1%.

W poprzednich latach prowadzone były analogiczne badania – tam, gdzie będzie to możliwe, dane bieżące zestawione zostaną z danymi z lat ubiegłych.

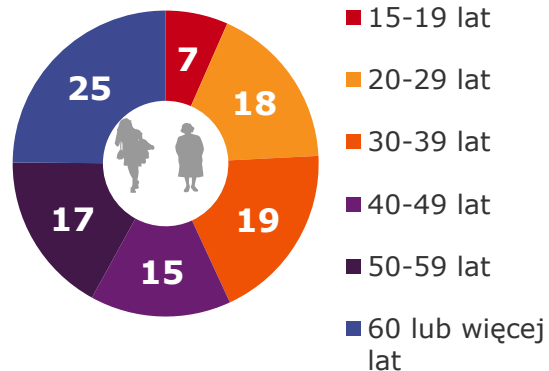

Struktura próby

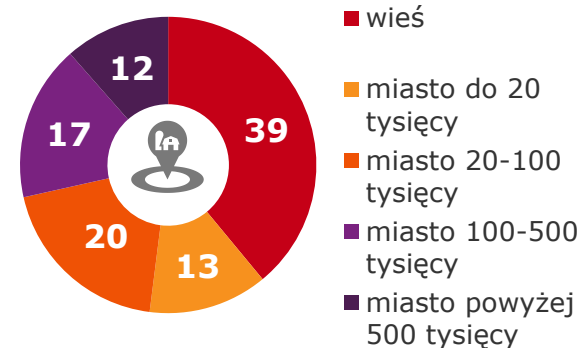
Płeć

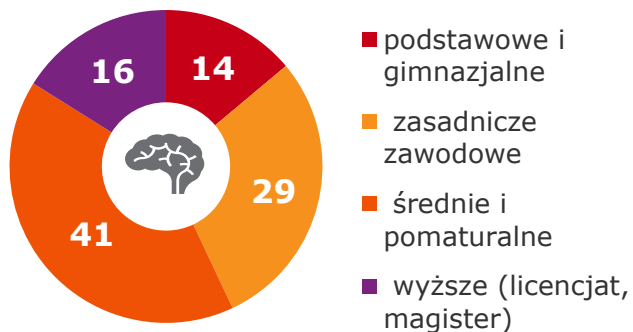
Wiek

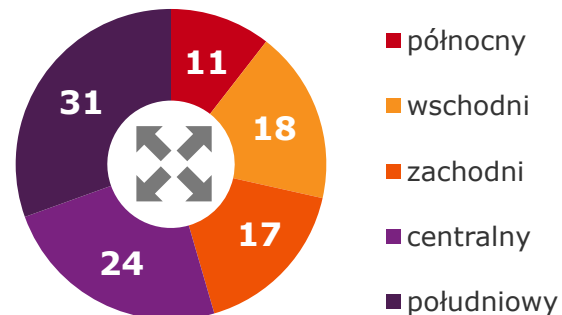
Wielkość miejsca zamieszkania

Wykształcenie

Region

Dane w %, N=1000

2

Podsumowanie i wnioski

Podsumowanie

„Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski” to realizowany czwarty rok z rzędu projekt badawczy Ministerstwa Środowiska.

Przez te cztery lata wiele zdążyło się zmienić. W wynikach cyklicznych badań nastrojów społecznych i ekonomicznych widać było, jak – w poczuciu Polaków – realia życia systematycznie pogarszały się i jak obecnie ulegają stopniowej poprawie. Te na pozór odległe od spraw przyrody i ekologii zagadnienia nie pozostają bez wpływu na opinie i zachowania dotyczące środowiska. W przedstawionych poniżej wynikach zobaczymy, że niektóre z obserwowanych rezultatów i zmian wynikać mogą nie tyle ze zmian samej świadomości ekologicznej, co z pogorszenia lub polepszenia sytuacji finansowej gospodarstw domowych, czy też spadku lub wzrostu optymizmu społecznego.

Wyniki pokazują również, jaki wpływ na opinie i zachowania może mieć zmiana regulacji prawnych. Doskonałym tego przykładem jest wejście w życie nowelizacji *Ustawy o utrzymaniu czystości w gminach*. Polacy nie tylko w większym stopniu segregują odpady, ale też znacznie lepiej oceniają obecny stan gospodarowania odpadami.

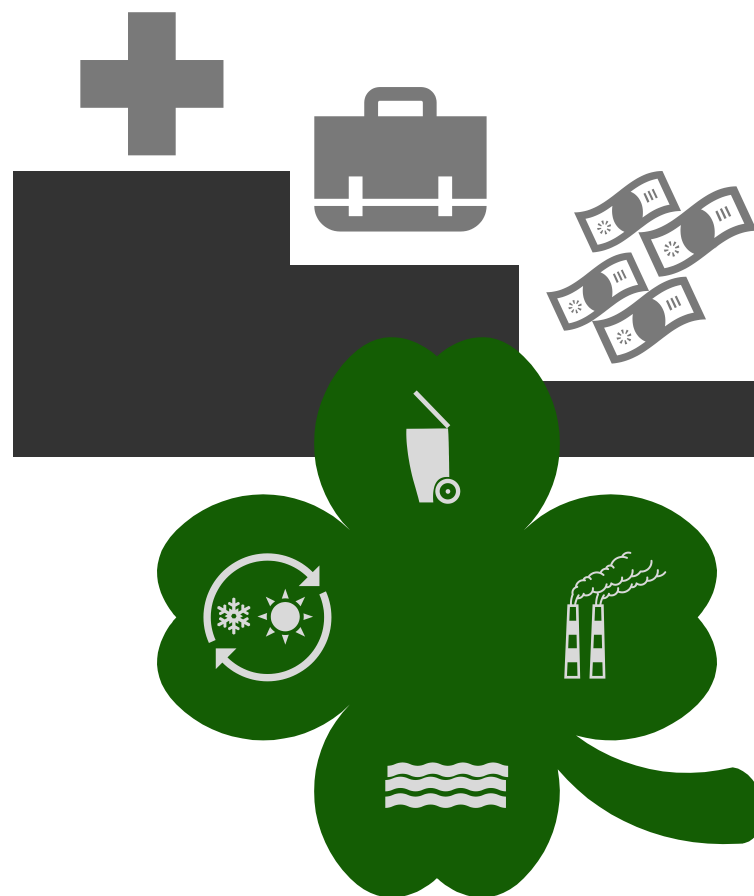
Mimo wszystko poziom świadomości ekologicznej Polaków wciąż nie jest zadowalający, a odpowiedzi udzielane przez respondentów bywają niekonsekwentne. Przykładowo, z jednej strony jesteśmy przekonani co do indywidualnej odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego, z drugiej wciąż popularność zachowań konsumenckich wspierających ochronę środowiska jest ograniczona. W podejmowanych przez nas działaniach nadal priorytetem pozostaje oszczędność pieniędzy, a rozwiązania ekologiczne kojarzą się z większymi kosztami.

Poniżej przedstawione są kluczowe wnioski płynące z bieżącego badania.

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Konsekwentnie od początku prowadzonych pomiarów, spośród różnych dziedzin, w których działa państwo, większość Polaków za sprawy obarczone największą ilością problemów uważa kwestie ochrony zdrowia i pracy. Odpowiedzi pokazują, gdzie dostrzegany jest deficyt dobrych rozwiązań. Dziedziny te można traktować jako z jednej strony te, w których trudności są dla obywateli najbardziej namacalne i dotkliwe. Z drugiej jednak, pamiętać należy, że są to tematy najczęściej podejmowane przez media.

Spraw środowiska naturalnego na liście najbardziej „palących” obszarów nie ma. W obrębie samego środowiska – niemalże „tradycyjnie” – za najistotniejszy problem uważane są odpady. Jest to o tyle ciekawe, że, jak zobaczymy dalej, opinie o gospodarce odpadami znacząco się polepszyły. Do innych często wymienianych problemów środowiska – podobnie jak w latach ubiegłych – należą zanieczyszczenie powietrza i wód oraz zmiany klimatu.

Środowisko naturalne i jego ochrona

Zasada zrównoważonego rozwoju wpisana jest w Konstytucję. Można jej sprostać tylko dzięki zintegrowaniu polityk środowiskowej, społecznej i gospodarczej. W badaniu Polaków zapytaliśmy o to, czy ich zdaniem ochrona środowiska może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy. Podobnie jak w latach ubiegłych, zdecydowana większość badanych (3/4) się z tą opinią zgadza.

W bieżącym roku – w porównaniu do poprzednich – Polacy znacząco lepiej oceniają obecny stan środowiska naturalnego zarówno w całym kraju, jak i w swojej okolicy. Konsekwentnie, to, co znane (tj. własna okolica) postrzegane jest lepiej niż to, co odległe (tj. cały kraj). Pozytywną ocenę środowisku na poziomie Polski wystawia 63% badanych, podczas gdy w przypadku własnej okolicy analogiczny odsetek wynosi ponad 70%.

Do ochrony środowiska naturalnego, ankietowanych motywuje przede wszystkim dbałość o zdrowie człowieka oraz troska o przyszłe pokolenia – o tych czynnikach wspomina Połowa Polaków.

Co niezwykle ważne, według Polaków stan środowiska naturalnego zależy przede wszystkim od aktywności każdego z nas. Czynniki instytucjonalne (dobre prawo, działania władz itp.) liczą się, natomiast znajdują się na dalszych pozycjach. Jako społeczeństwo odpowiedzialność za dobrostan przyrody przypisujemy głównie indywidualnym jednostkom, a nie instytucjom. Taki wniosek potwierdzają również odpowiedzi na pytanie o to, kto powinien dbać o kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych – odpowiedź „każdy indywidualnie” obok szkoły i władz samorządowych oraz lokalnych pojawia najczęściej.

Jak zostało już powiedziane, zdaniem większości badanych, problemy środowiska naturalnego nie są najważniejszym wyzwaniem stojącym przed Polską. Konsekwencją tego przekonania może być brak potrzeby samodzielnego poszukiwania informacji o środowisku naturalnym i jego ochrony. Polacy zadawają się tym, co usłyszą w telewizji – właśnie to medium jest podstawowym źródłem wiedzy o sprawach środowiska naturalnego.

Jakość powietrza

Zanieczyszczenie powietrza jest postrzegane jako jeden z najważniejszych problemów środowiska w Polsce.

Za najważniejsze powody tego typu zanieczyszczenia uznawane są emisja z dużych obiektów energetycznego spalania oraz emisja z transportu samochodowego. Polacy rzadziej zauważają wpływ emisji z indywidualnych źródeł na jakość powietrza, choć równocześnie prawie połowa Polaków uważa, że do poprawy stanu powietrza przyczyniłaby się wymiana starych pieców węglowych na piece nowocześniejsze. Podobna część badanych rozwiązania problemu jakości powietrza szukałaby w stosowaniu odnawialnych źródeł energii.

Gospodarowanie odpadami

Na obszar gospodarki odpadami zasadniczy wpływ wywarło wejście w życie Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz prowadzonych kampanii informacyjnych związanych z jej wdrażaniem.

W ciągu ostatnich czterech lat regularna segregacja odpadów systematycznie zyskiwała na popularności. W roku 2014 odsetek osób regularnie segregujących odpady wynosi 68%. Brak odpowiedniej infrastruktury (tj. np. pojemników) nie jest już najczęściej deklarowaną przyczyną niesegregowania odpadów. Jest nią brak miejsca na segregację w domu.

W roku 2014 (podobnie jak w 2013, ale inaczej niż w roku 2012) około 40% Polaków zauważa prowadzone przez gminę działania w celu informowania oraz edukowania jej mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami. Ci, którzy takich działań nie dostrzegają, stanowią większość. Jednak w porównaniu do roku 2012 widać poprawę.

Efekty reformy widać też w opiniach dotyczących gospodarki odpadami – jej obecny stan oceniany jest lepiej niż w latach ubiegłych. Ponad połowa badanych ma na ten temat pozytywne zdanie, a jeszcze więcej osób uważa, że za 20 lat stan gospodarki odpadami będzie jeszcze lepszy niż obecnie.

Chociaż zwiększyła się liczba osób zauważających prowadzone przez gminę działania w celu informowania oraz edukowania jej mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami, to wciąż grupa ankietowanych, którzy takich działań nie dostrzegają, stanowi ponad połowę.

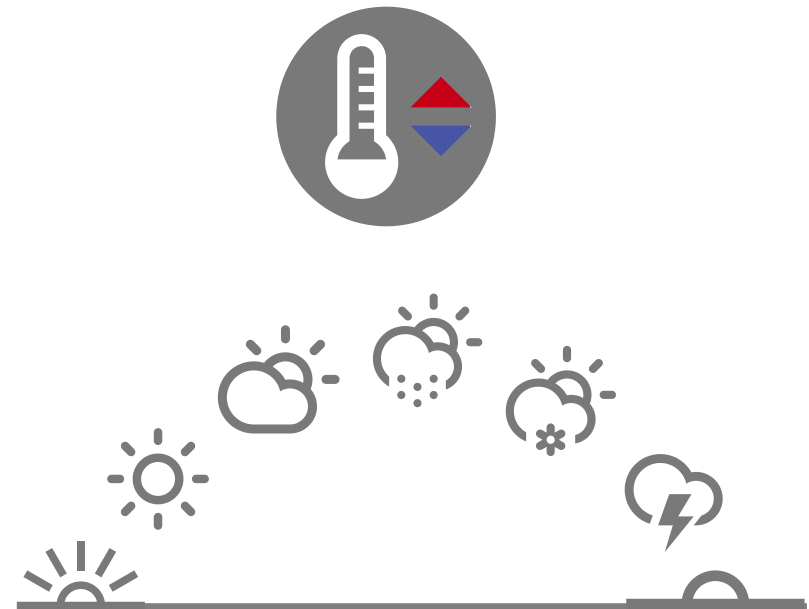
Zmiany klimatu

Problematyka zmian klimatu nie jest Polakom obca. Z jednej strony, deklarują, że znają to pojęcie, z drugiej zjawisko to uważają za ważny problem.

Odpowiedzialność za przeciwdziałanie negatywnym konsekwencjom zmian klimatu, po raz kolejny badani najczęściej przypisywali działaniom indywidualnym, ale też władzom centralnym, rządowi.

Polacy dostrzegają potrzebę zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, a ponad połowa z nich uważa, że powinno mieć to miejsce jak najszybciej lub w niedalekiej przyszłości. Najczęściej wspominaną podstawą tych przekonań jest chęć zapewnienia lepszej przyszłości kolejnym pokoleniom.

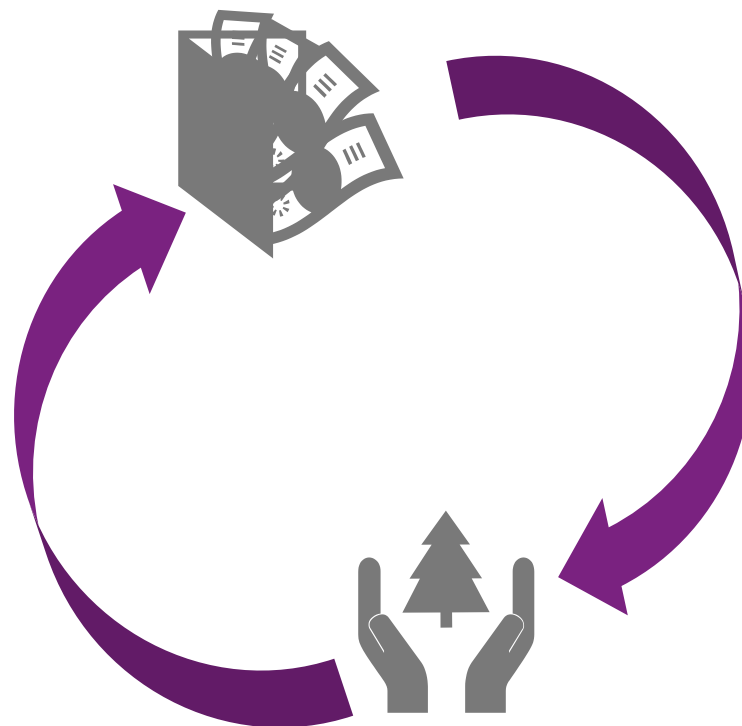
Dla bardzo nielicznej grupy przeciwników redukcji emisji gazów cieplarnianych przez Polskę głównym argumentem są wynikające z wprowadzenia redukcji zbyt wysokie koszty.

Wspierające ochronę środowiska działania indywidualne i zachowania konsumenckie

Popularność zachowań konsumenckich wspierających ochronę środowiska jest ograniczona. Podobnie, jak w poprzednich latach, Polacy wspierają ochronę środowiska, korzystając z toreb wielokrotnego użytku (zawsze lub często robi to ponad 70% osób), a najrzadziej zwracając uwagę na oznaczenia ekologiczne (mniej niż 40%). Rzeczywiście znajomość symboli związanych z ekologią i środowiskiem jest stosunkowo nieduża - najmniej rozpoznawalnym oznaczeniem jest *znak MSC* (6%), natomiast zdecydowanie najbardziej znane respondentom jest logo *Nadaje się do recyklingu* (72%). To jedyny symbol znany zdecydowanej większości Polaków (drugi w kolejności *znak ekologiczny EKO* zna połowa).

Troska o środowisko naturalne u większości Polaków przegrywa z rachunkiem ekonomicznym. Większość osób nie jest gotowa wydać więcej na rozwiązanie ekologiczne np. czystą energię. Motorem do oszczędzania energii czy wody jest więc bardziej troska o domowy budżet niż świadoma postawa ekologiczna.

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

W ostatnich miesiącach cyklicznie prowadzone badania pokazują wzrost optymizmu społecznego, w efekcie rośnie też zaufanie do instytucji publicznych, co zaobserwować można na przykładzie wszystkich analizowanych w badaniu podmiotów.

W bieżącym roku – podobnie jak w ubiegłych – najczęściej Polaków (około $\frac{3}{4}$) ufa Lasom Państwowym oraz naukowcom. Ministerstwo Środowiska zaufaniem obdarza 60% z nas.

Półowa Polaków pozytywnie ocenia działalność Ministerstwa, co więcej systematycznej poprawie podlegają wszystkie pozostałe wskaźniki oceny jego działalności. Najwięcej Polaków (ponad 60%) jest przekonanych, że Ministerstwo skutecznie dba o tereny o wysokich walorach przyrodniczych.

Tak jak w poprzednich latach, w odniesieniu do pytań o Ministerstwo Środowiska utrzymuje się wysoki udział odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wynik ten oznacza, że wielu Polaków ma trudności z dostrzeżeniem działań prowadzonych przez Ministerstwo, a konsekwencji rzetelną ich oceną.

3

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Tematyka rozdziału

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Środowisko naturalne i jego ochrona

Jakość powietrza

Gospodarowanie odpadami

Zmiany klimatu

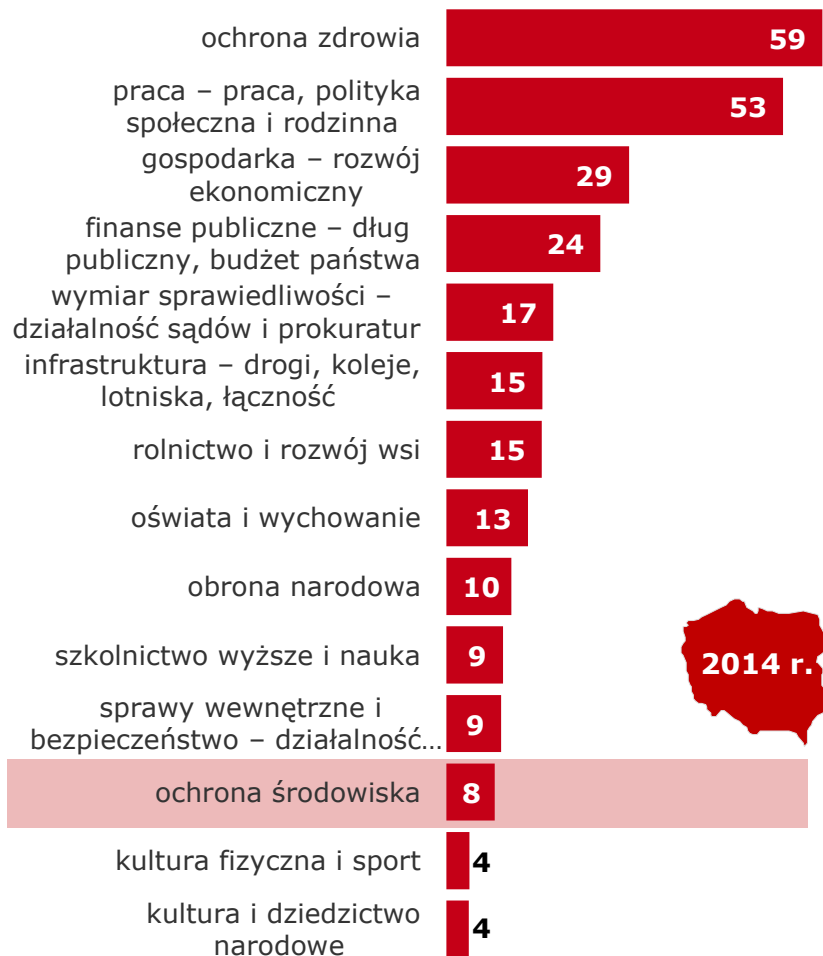
Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Zagadnienia

- Jak postrzegane są współczesne problemy Polski? (jak na ich tle postrzegane są problemy środowiska naturalnego?)
- Jak postrzegane są problemy związane ze środowiskiem naturalnym? (które uważane są za mniej, a które za bardziej ważne?)

Pokażę Panu(i) listę różnych dziedzin, w których działa państwo. Proszę wskazać trzy z nich, w których Pana(i) zdaniem nasz kraj ma najwięcej problemów do rozwiązania.

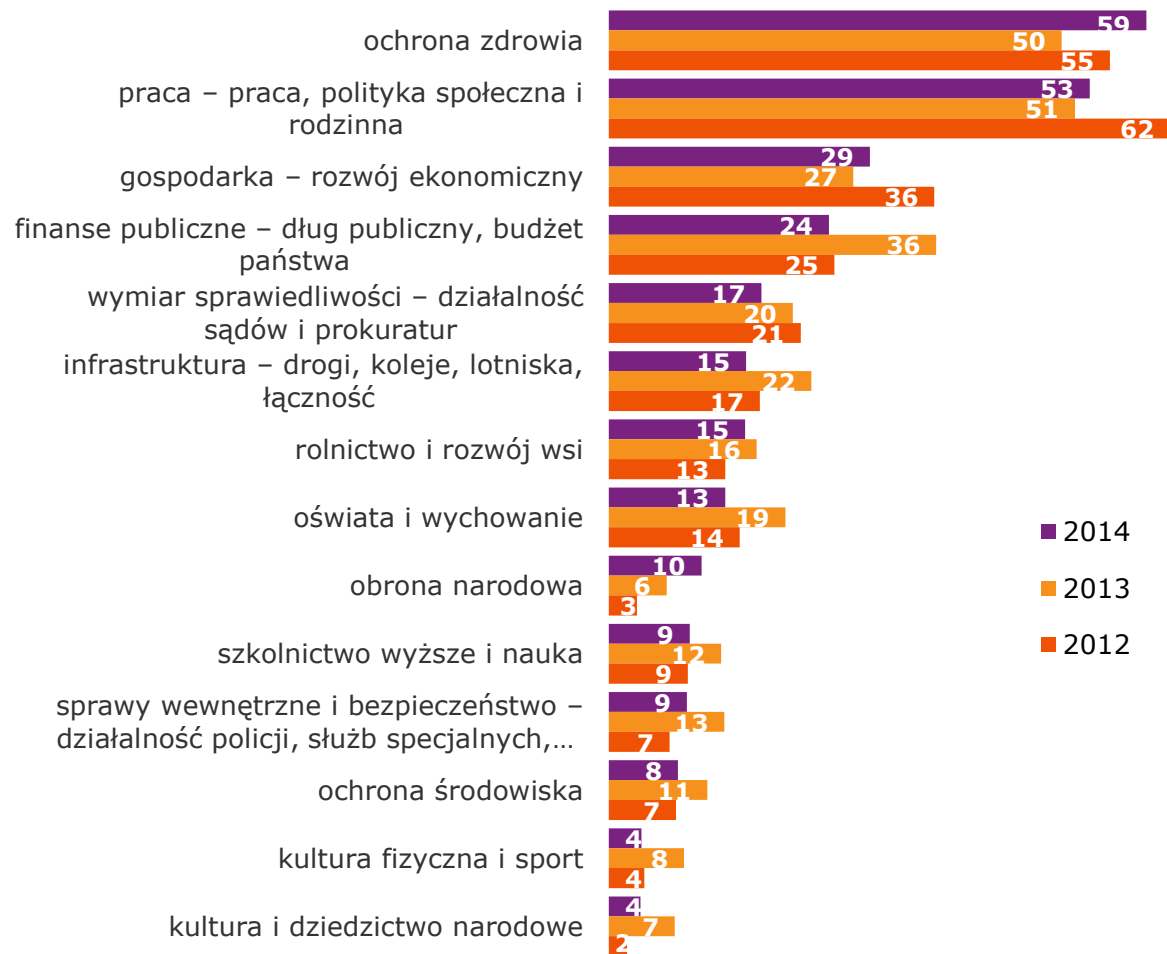
Jak pokazują wyniki wielu badań, zdrowie to jedna z najważniejszych wartości w życiu Polaków. Nie będzie zatem zaskoczeniem, że to dziedzina, na którą zwraca się szczególną uwagę. Ochrona zdrowia to – zdaniem najliczniejszej grup respondentów (59%) – obszar, w którym nasz kraj ma najwięcej problemów. Łącznie z pracą (53%) są to jedyne dwie dziedziny wskazywane przez ponad połowę badanych i tendencja ta utrzymuje się rok do roku.

W roku 2014 mniej więcej co czwarty ankietowany wymienia również gospodarkę (29%) i finanse publiczne (24%), co może mieć związek z wciąż obecnym w mediach i w świadomości społecznej tematem kryzysu gospodarczego.

Ochrona środowiska – „tradycyjnie” – nie należy do obszarów, w którym zdaniem Polaków państwo ma najwięcej problemów. Jedynie 8% osób wskazuje na tę dziedzinę i tylko sport, oraz kultura i dziedzictwo narodowe wymieniane są rzadziej.

Dane w %, N=1000

Pokażę Panu(i) listę różnych dziedzin, w których działa państwo. Proszę wskazać trzy z nich, w których Pana(i) zdaniem nasz kraj ma najwięcej problemów do rozwiązania – porównanie wyników

Maleje znaczenie czynników związanych z gospodarką i finansami, choć wciąż są jednymi z najczęściej wymienianych obszarów problematycznych.

Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000

Proszę wybrać trzy Pana(i) zdaniem największe problemy środowiska naturalnego w Polsce. Udzielając odpowiedzi proszę zacząć od najważniejszego dla Pana(i) problemu...

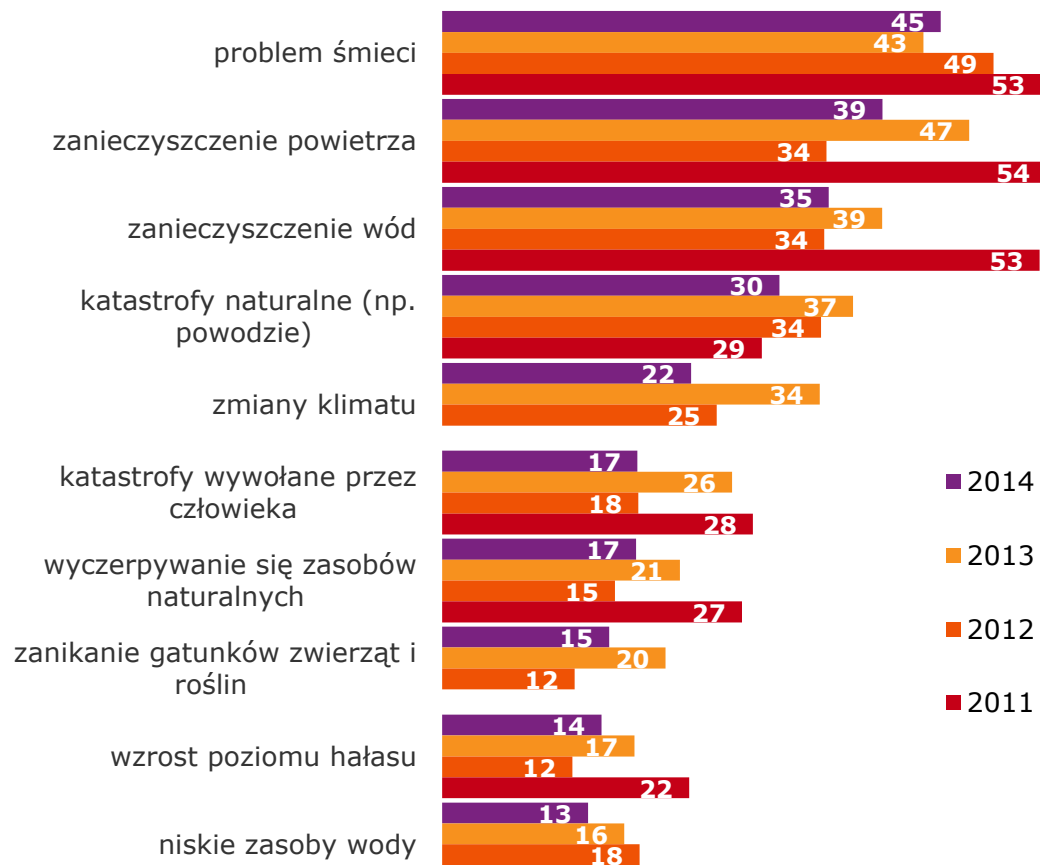
Dane w %, N=1000

Jak zostało powiedziane, na tle innych dziedzin ochrona środowiska nie jest postrzegana jako obszar szczególnie problematyczny. W odniesieniu do środowiska naturalnego za największe utrudnienie uznawane są odpady (45%), na drugim miejscu zanieczyszczenie powietrza (39%), a na trzecim zanieczyszczenie wód (35%).

Odpady, za wyjątkiem roku 2013, były jak dotąd liderem rankingu. Prawdopodobnie ma to związek z planowaniem i wdrożeniem reformy – zmiana przepisów w tym konkretnym przypadku wymogła na wielu ludziach zmianę ich dotychczasowych zachowań i przyzwyczajęń.

Co więcej odpowiedzi niezależnie od cech badanych są raczej podobne. Oznacza to więc, że w zakresie identyfikowania głównych problemów środowiska naturalnego Polacy są raczej zgodni.

Największe problemy środowiska naturalnego w Polsce – porównanie wyników*

Sposób postrzegania problemów środowiska naturalnego w poszczególnych latach jest podobny – zarówno czołówka jak i koniec rankingu są rok do roku te same. W najmniejszym zakresie Polacy zwracają uwagę na niskie zasoby wody, wzrost poziomu hałasu oraz zanikanie gatunków zwierząt i roślin.

Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000

*W pytaniu w roku 2011 wśród odpowiedzi nie znalazły się „zmiany klimatu” oraz „niskie zasoby wody”. Zanikanie gatunków zwierząt i roślin ujęto jako „utrata bioróżnorodności biologicznej”.

4

Środowisko naturalne i jego ochrona

Tematyka rozdziału

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Środowisko naturalne i jego ochrona

Jakość powietrza

Gospodarowanie odpadami

Zmiany klimatu

Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska

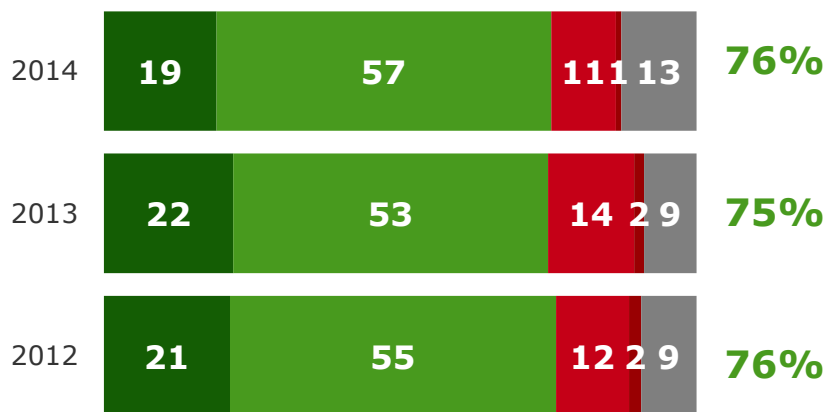
Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Zagadnienia

- Jakie są opinie na temat relacji między rozwojem gospodarczym a ochroną środowiska?
- Jak oceniany jest aktualny stan środowiska naturalnego w Polsce?
- Jak oceniany jest aktualny stan środowiska naturalnego w okolicy miejsca zamieszkania respondentów?
- Czy stan środowiska naturalnego w Polsce oceniany jest inaczej niż jego stan w okolicy miejsca zamieszkania respondentów?
- Jak oceniane są perspektywy stanu środowiska naturalnego w Polsce?
- Co motywuje do ochrony środowiska przyrodniczego?
- Od czego zależy poprawa stanu środowiska?
- Jak postrzegana jest odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego?
- Jaka jest znajomość pojęć związanych z ochroną środowiska?
- Jakie są główne źródła informacji o sprawach środowiska naturalnego?
- Czy podejmowane są próby szukania informacji o środowisku i jego ochronie?
- Kto powinien odpowiadać za kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych?

Ogólnie rzecz biorąc, czy uważa Pan(i), że ochrona środowiska może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy kraju?

■ zdecydowanie tak   ■ raczej tak
■ raczej nie   ■ zdecydowanie nie
■ trudno powiedzieć

W 2014 roku, tak jak w poprzednich latach, większość Polaków (76%) zgodziła się ze stwierdzeniem, że ochrona środowiska może mieć pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy kraju.

W stosunku do poprzednich fal badań nieco wzrósł odsetek niezdecydowanych w tym zakresie (13%, w stosunku do 9% w poprzednich latach).

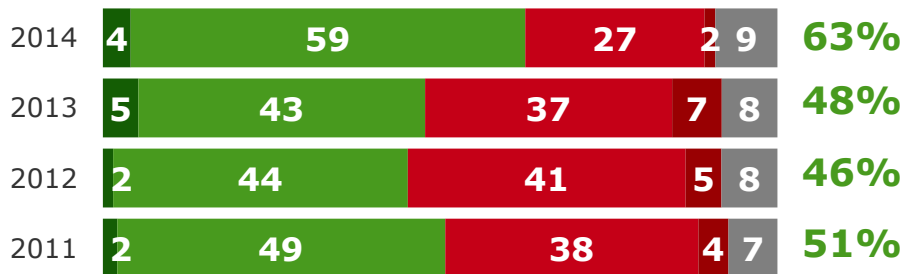
O tym że ochrona środowiska może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy kraju najczęściej przekonani są dwudziestolatkowie (84%), rzadziej zaś osoby w wieku 50 i więcej lat. Widać również, że zdanie to częściej podzielają badani z wykształceniem średnim lub wyższym.

Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000
2012: N=1000

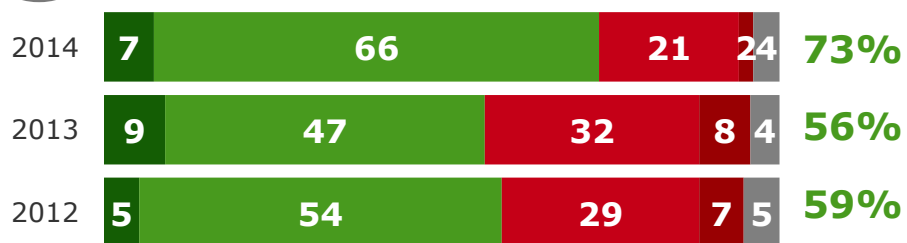
Proszę powiedzieć, jak ocenia Pan(i) stan OBECNY środowiska:

w Polsce

w swojej okolicy zamieszkania

■ zdecydowanie dobrze   ■ raczej dobrze
■ raczej źle   ■ zdecydowanie źle
■ trudno powiedzieć

Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000
 2011: N=1004

W bieżącym roku – w porównaniu do lat poprzednich – Polacy znacznie lepiej oceniają obecny stan środowiska naturalnego zarówno w całym kraju, jak i w swojej okolicy. Obserwowany wzrost w obydwu przypadkach wynosi kilkanaście punktów procentowych (odpowiednio 15 pp oraz 17 pp).

Tak jak w ubiegłych latach, respondenci lepiej oceniają to, co znają z własnego codziennego doświadczenia niż to, co wyobrażają sobie o całym kraju. Pozytywną ocenę środowisku na poziomie Polski wystawia 63% badanych, podczas gdy w przypadku własnej okolicy analogiczny odsetek jest o 10 punktów procentowych wyższy (wynosi 73%).

Jak pokazują dane, ogólnie rzecz ujmując, ocena stanu środowiska nie zależy od cech demograficznych takich jak płeć, wiek czy poziom wykształcenia. Nawet wielkość miejsca zamieszkania notuje w tym względzie niewielki wpływ – osoby mieszkające na wsi, co zrozumiałe, lepiej niż pozostali oceniają stan środowiska w swojej okolicy, a przykładowo mieszkańcy miast do 20 i powyżej 500 tysięcy rzadziej pozytywnie wypowiadają się o sytuacji na poziomie kraju.

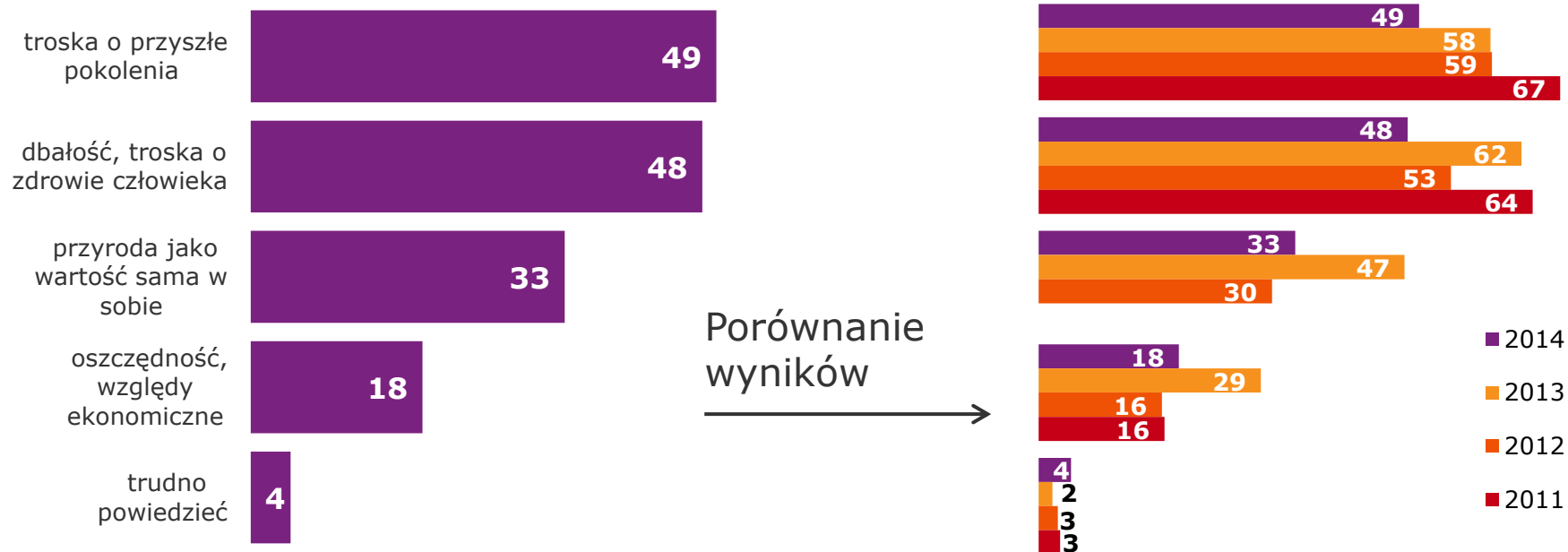
Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski

© TNS Listopad 2014

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA

Proszę wskazać dwa Pana(i) zdaniem najważniejsze powody, dla których warto chronić środowisko:*

Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000
 2011: N=1004

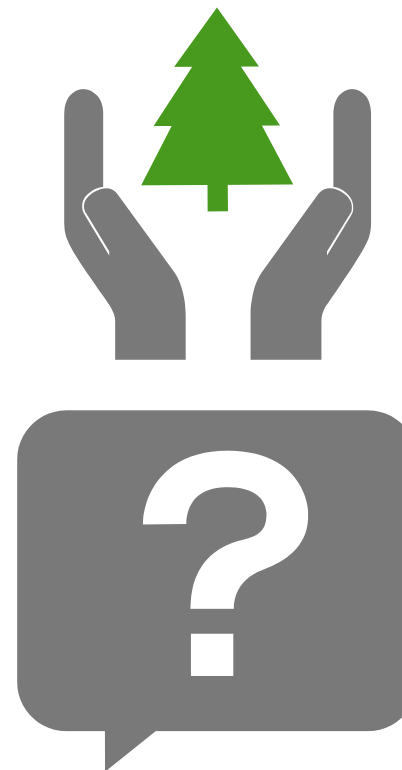
*W pytaniu w roku 2011 wśród odpowiedzi nie umieszczono „przyroda jako wartość sama w sobie”, była natomiast odpowiedź „moja filozofia życiowa”, którą podało 9% badanych.

Powody, dla których warto chronić środowisko

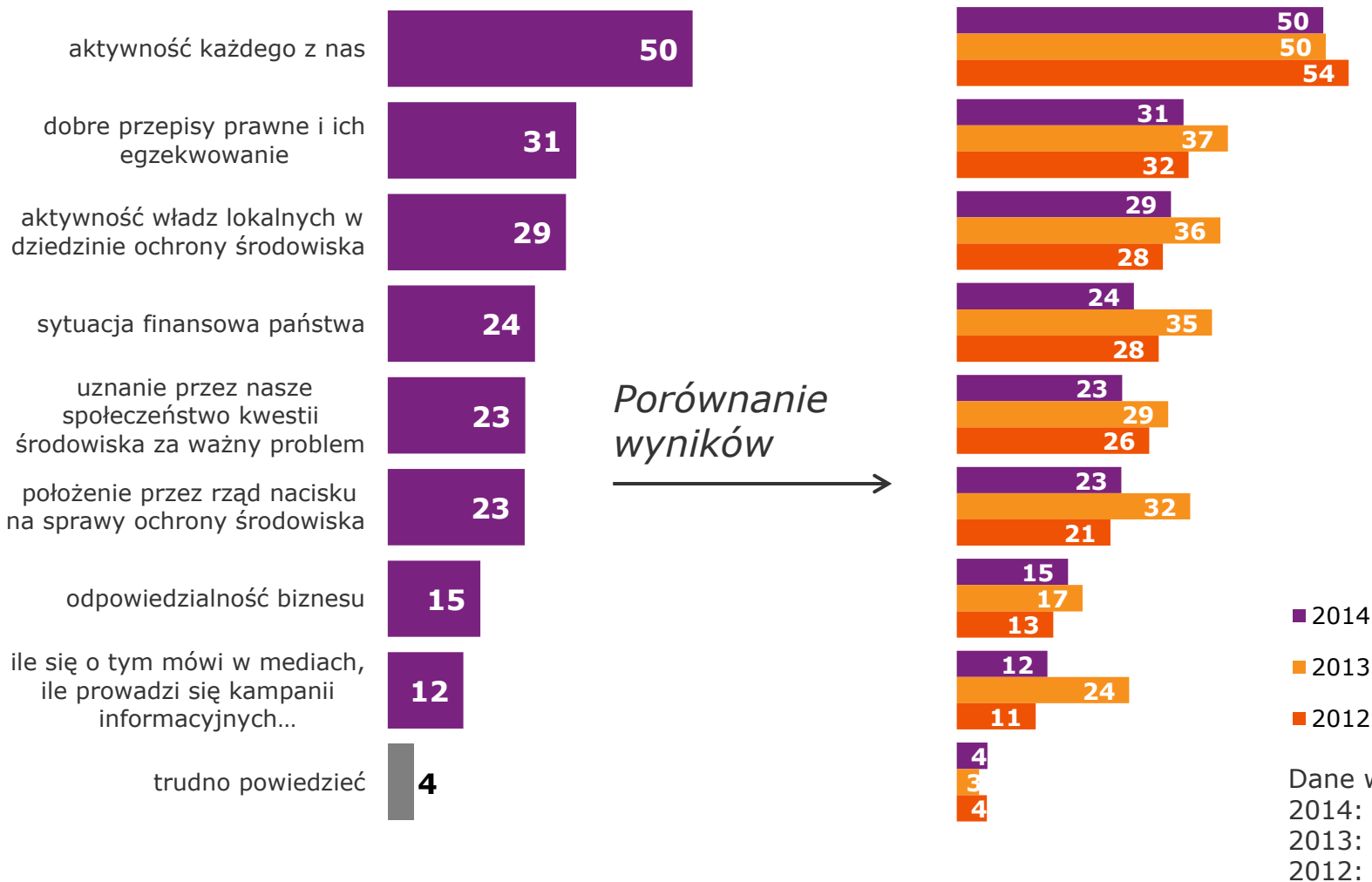
Poproszeni o wskazanie powodów, dla których warto chronić przyrodę, badani podobnie jak w roku ubiegłym najczęściej podają odpowiedzi „troska o przyszłe pokolenia” (49%) oraz „dbałość, troska o zdrowie człowieka” (48%). Co trzeci ankietowany (33%) mówi, że przyroda jest wartością samą w sobie, a 18% badanych twierdzi, że środowisko warto chronić ze względu na oszczędność i kwestie ekonomiczne.

Choć w poszczególnych latach, porządek udzielanych odpowiedzi był ten sam, to w roku 2013 ankietowani częściej podawali dwa, a nie jeden powód, dla którego warto chronić środowisko.

Ogólnie Polacy w opiniach na temat motywacji do ochrony przyrody są ze sobą zgodni. Co jednak ciekawe, o ile dbałość i troska o zdrowie człowieka są odpowiedzią najczęściej podawaną przez mieszkańców wsi (53%), o tyle wśród mieszkańców polskich metropolii powód ten jest znacznie rzadziej wskazywany (36%).

Od czego Pana(i) zdaniem w największym stopniu zależy stan środowiska?

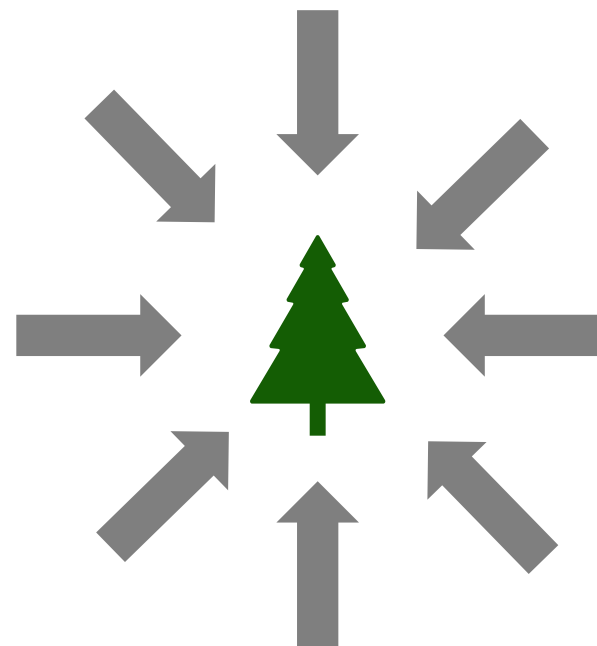

Czynniki wpływające na stan środowiska

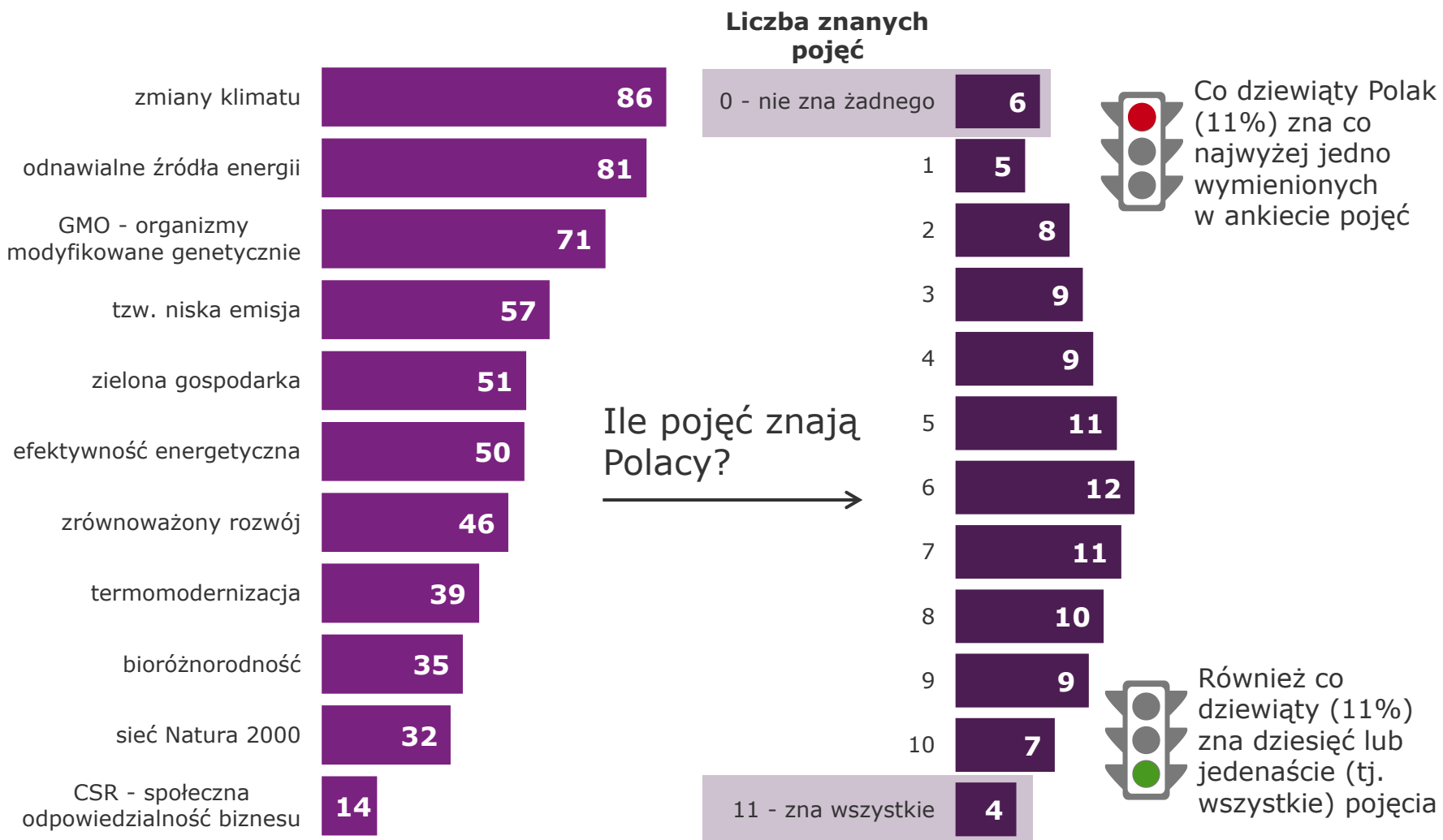
Jakie czynniki w opinii mieszkańców Polski wpływają na stan środowiska naturalnego? W 2014 roku każdy człowiek przyczynia się do zmian stanu środowiska według połowy pytaných Polaków (50%). Nie jest to odsetek różniący się od poprzednich lat. Kolejnymi czynnikami uznawanymi za wpływające w największym stopniu na środowisko są: dobre przepisy prawne i ich egzekwowanie (31%) oraz działalność władz lokalnych w tym zakresie (29%).

Zdaniem najmniejszej części badanych stan środowiska zależy od odpowiedzialności biznesu (15%) oraz nagłośnienia tej kwestii w mediach (12%). Ten ostatni czynnik cieszył się dwa razy większą popularnością w roku 2013.

Aktywność każdego Polaka najrzadziej wskazywana była przez osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz mieszkańców największych miast. Ci ostatni natomiast w największym stopniu zwracają uwagę na działalność mediów.

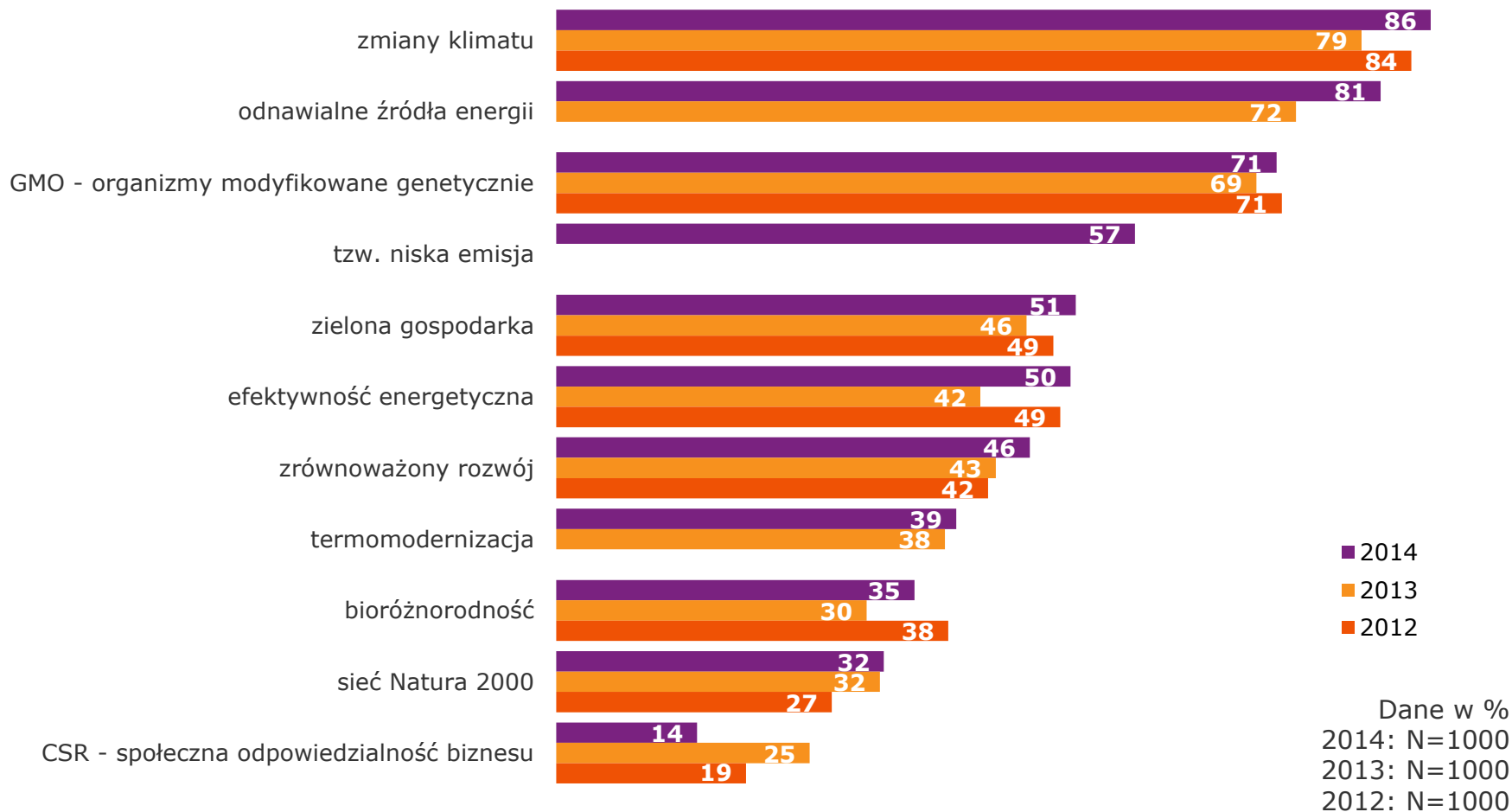
Czy zna Pan(i) i rozumie dane pojęcie?

Dane w %, N=1000

Znajomość pojęć związanych ze środowiskiem naturalnym – porównanie wyników*

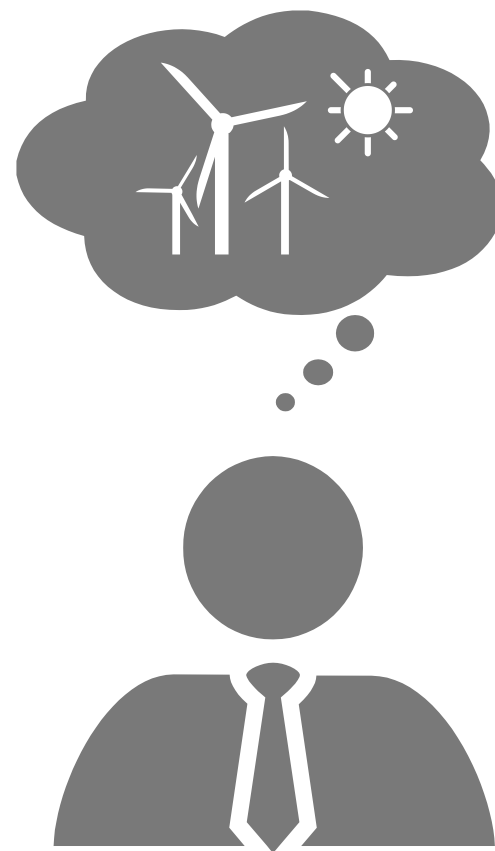
*Pytanie o tzw. niską emisję pojawiło się pierwszy raz w 2014 roku.

Znajomość pojęć związanych z ochroną środowiska

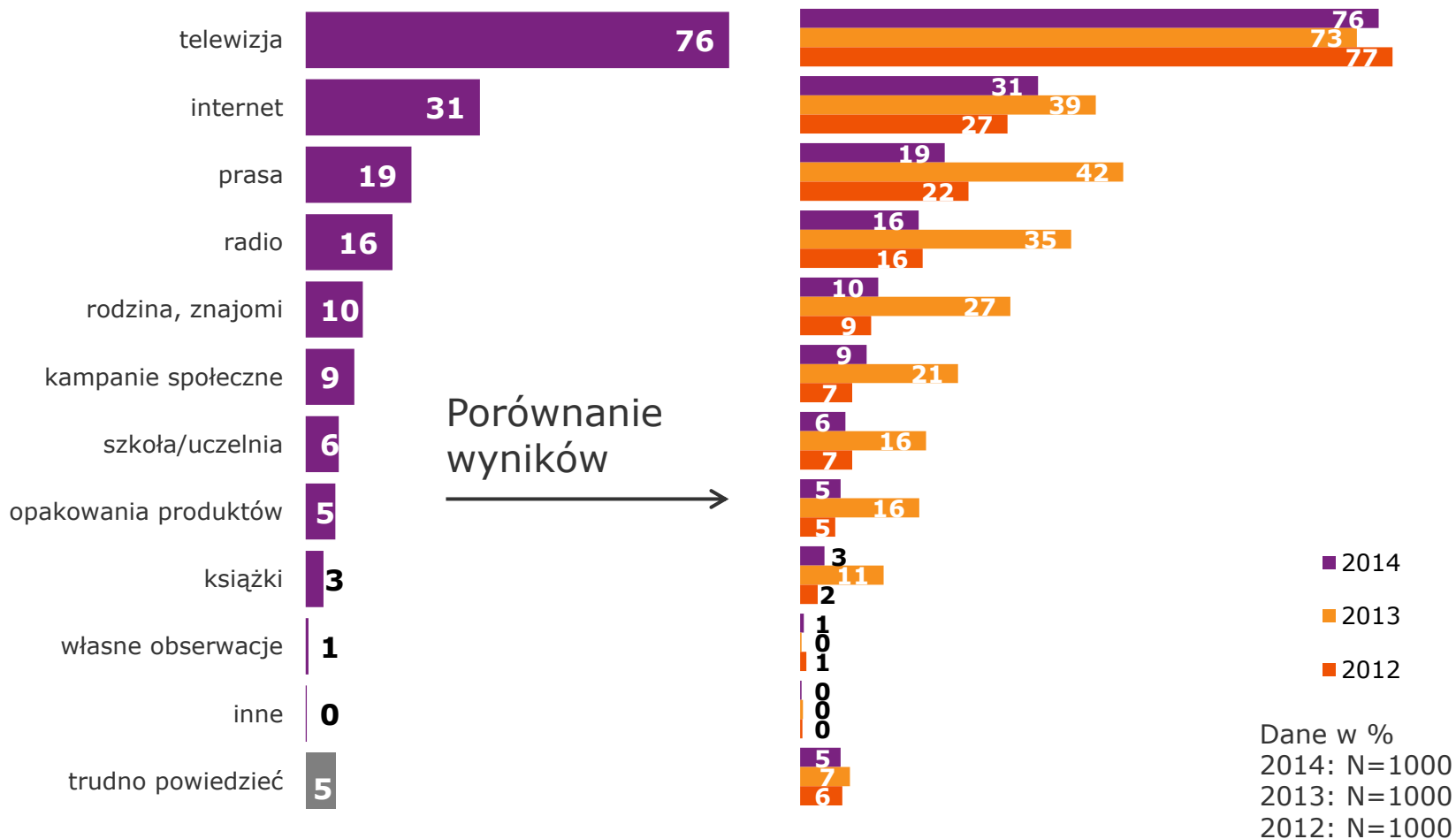
Polacy bez większych problemów wypowiadają swoje opinie na temat ochrony środowiska i jego stanu, jednak czy mają również wiedzę, która wyraża się w znajomości pojęć? Pojęciami znanymi przez zdecydowaną większość Polaków są: zmiany klimatu (86%) oraz odnawialne źródła energii (81%). Siedmiu na dziesięciu respondentów (71%) jest w stanie zidentyfikować termin GMO, czyli organizmy modyfikowane genetycznie. Ponad połowa badanych twierdzi, że zna pojęcia: niska emisja (57%), zielona gospodarka (51%) oraz efektywność energetyczna (50%). Mniej popularne są te pojęcia, które brzmią obco: termomodernizacja, bioróżnorodność, sieć Natura 2000 oraz CSR.

Co trzeci Polak zna od pięciu do siedmiu pojęć (34%), co dziewiąty (11%) co najwyżej jedno, ale również dziesięć lub więcej.

W stosunku do poprzednich lat znacznie spadła rozpoznawalność pojęcia CSR (z 25% w 2013 roku do 12% w roku 2014). Wzrósł natomiast poziom znajomości pojęć efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii oraz zmiany klimatu.

Skąd, na ogół, dowiaduje się Pan(i) o sprawach dotyczących środowiska naturalnego?

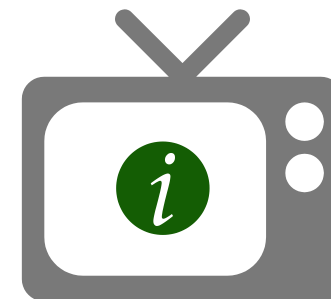
*W 2013 roku, inaczej niż w 2012 i 2014, od respondentów wymagano wskazania trzech źródeł informacji. W roku 2012 i 2014 ankietowani mogli wskazać do trzech źródeł.

Źródła informacji o środowisku naturalnym

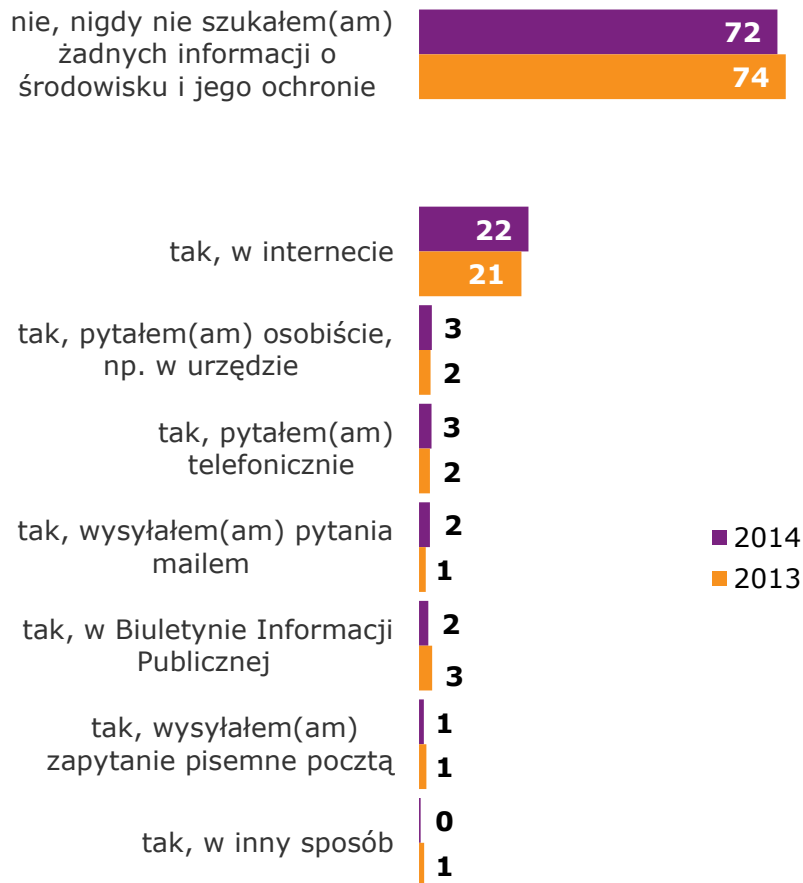
W bieżącym roku respondenci deklarowali czerpanie informacji o środowisku naturalnym przede wszystkim z telewizji (76%). Znacznie mniej, bo jedna trzecia respondentów tego typu wiedzę zdobywa przy pomocy internetu (31%). Zdecydowanie najrzadszą formą zdobywania informacji o środowisku są opakowania produktów, książki i własne obserwacje.

W stosunku do poprzednich lat telewizja pozostaje nieustającym liderem rankingu źródeł informacji – każdorazowo wskazuje na nią około trzy czwarte Polaków.

Osobami najczęściej korzystającymi z telewizji są czterdziesto- i pięćdziesięciolatekowie. Z internetu informacje o środowisku naturalnym pobierają osoby młode od 15 do 39 roku życia oraz te z wyższym wykształceniem.

Czy kiedykolwiek szukał(a) Pan(i) informacji o środowisku i jego ochronie?

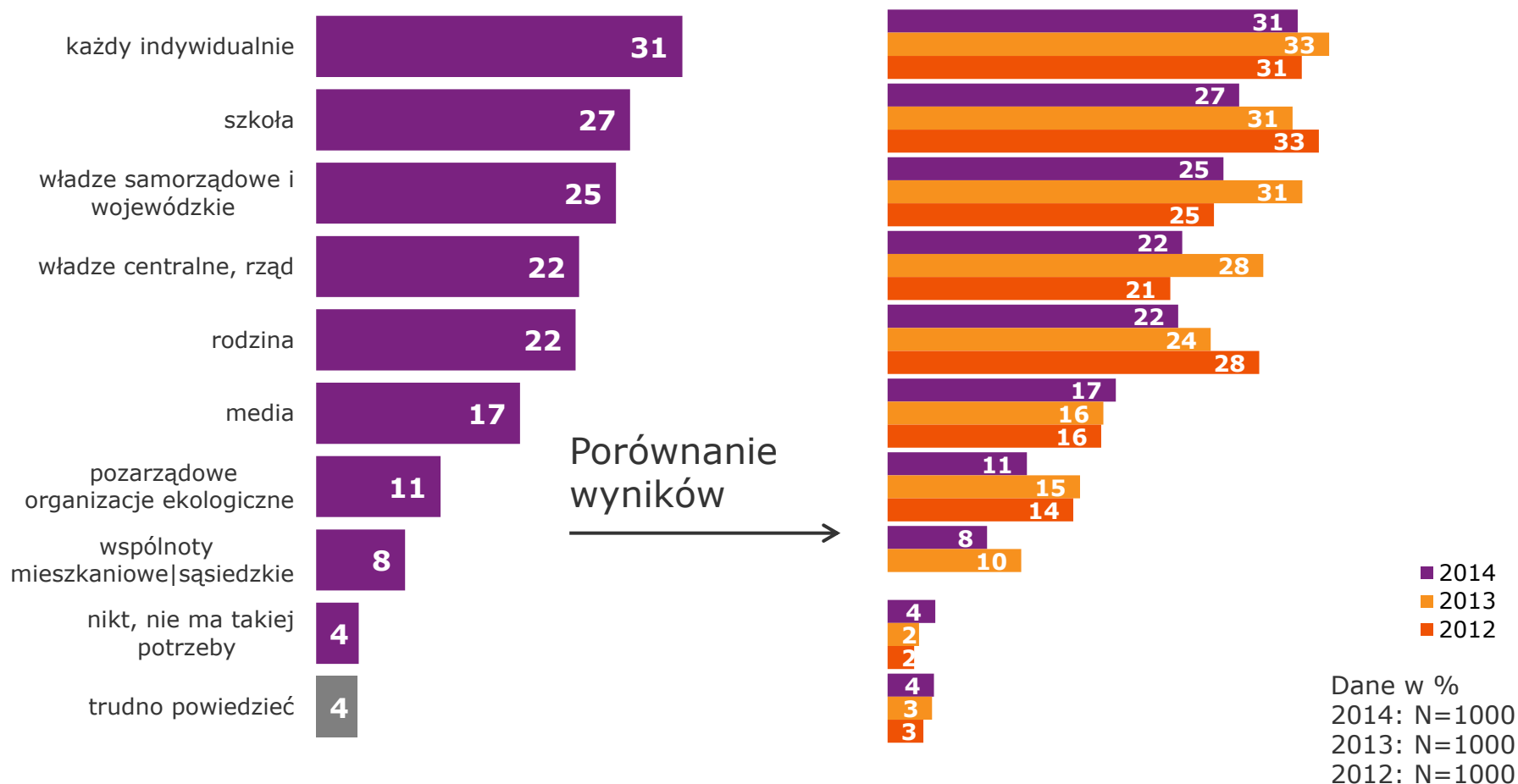
Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000

W roku 2014 większość Polaków wciąż nie poszukiwało informacji o środowisku i jego ochronie (72%). Jeśli jednak ktoś się tym zajmował, to swoje poszukiwania najczęściej koncentrował na internecie (22%). W bardzo niskim stopniu badani wykorzystują pozostałe sposoby zdobywania informacji o środowisku. Z pewnością również informacja o środowisku i jego ochronie nie jest rozumiana tak jak to jest opisane w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

W stosunku do poprzedniego roku nie zanotowano znaczących zmian w zwyczajach związanych z poszukiwaniem informacji o środowisku.

Osoby najstarsze najczęściej nie miały styczności z poszukiwaniem informacji o środowisku. Natomiast najczęściej tego typu wiedzę przez internet zdobywały osoby z wyższym wykształceniem oraz osoby młode od 15 do 29 roku życia. Jest to być może związane z odbywaną w tym wieku edukacją.

Jak Pan(i) myśli, kto przede wszystkim powinien dbać o kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych społeczeństwa?

*W 2013 roku, inaczej niż w 2012 i 2014, od respondentów wymagano wskazania dwóch źródeł informacji. W roku 2012 i 2014 ankieterzy mogli wskazać do dwóch źródeł (a więc jedno lub dwa, w zależności od tego co uważają).

Kto przede wszystkim powinien dbać o kształtowanie postaw i zachowań ekologicznych społeczeństwa?

Dbłość o kształtowanie odpowiednich postaw i zachowań ekologicznych powinna być, według respondentów, przede wszystkim obowiązkiem każdego z nas (31%). Co czwarty Polak uważa, że to szkoła (27%) oraz władze samorządowe i wojewódzkie (25%) powinny odpowiadać za proekologiczne postawy społeczeństwa. Najrzadziej wskazywanymi instytucjami są pozarządowe organizacje ekologiczne oraz wspólnoty sąsiedzkie i mieszkaniowe.

Z roku na rok coraz mniej znaczącymi podmiotami w zakresie kształtowania postaw ekologicznych są szkoła oraz rodzina.

Świadomość obowiązku kształtowania postaw ekologicznych spoczywającym na każdym obywatelu częściej występuje wśród osób z wyższym wykształceniem.

5

Jakość powietrza

Tematyka rozdziału

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Środowisko naturalne i jego ochrona

Jakość powietrza

Gospodarowanie odpadami

Zmiany klimatu

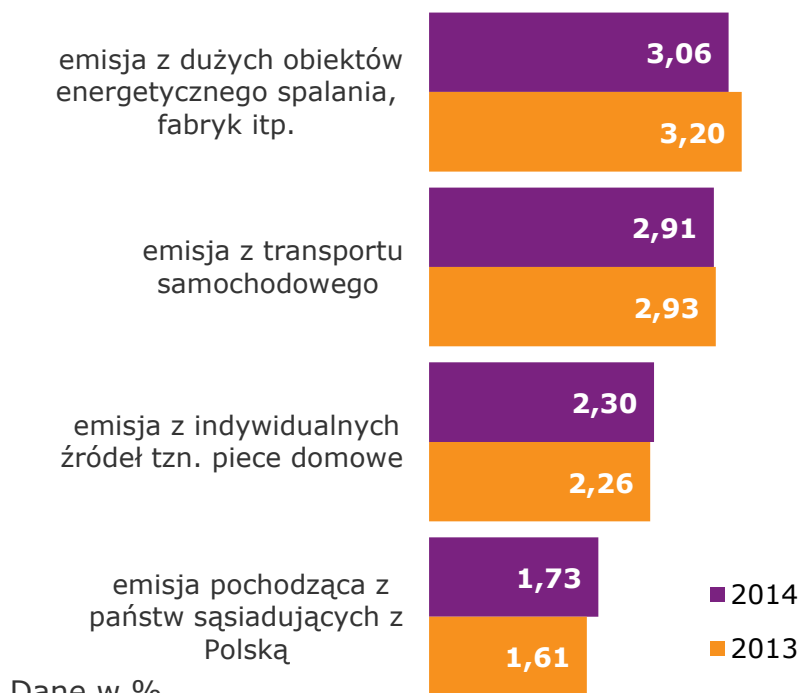
Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Zagadnienia

- Z jakich względów powietrze w Polsce uznawane jest za złe jakościowo? (które powody mają zdaniem ludzi większe, a które mniejsze znaczenie?)
- Jakie rodzaje ogrzewania są najczęściej stosowane w polskich gospodarstwach domowych?
- Za jakimi działaniami, mającymi na celu poprawę jakości powietrza, opowiadają się Polacy? (które ich zdaniem są najważniejsze, a które mniej ważne?)

Proszę uszeregować poniższe powody złej jakości powietrza w Polsce w kolejności OD najważniejszego dla Pana(i) powodu DO najmniej ważnego – najważniejszy (średnia z ocen)

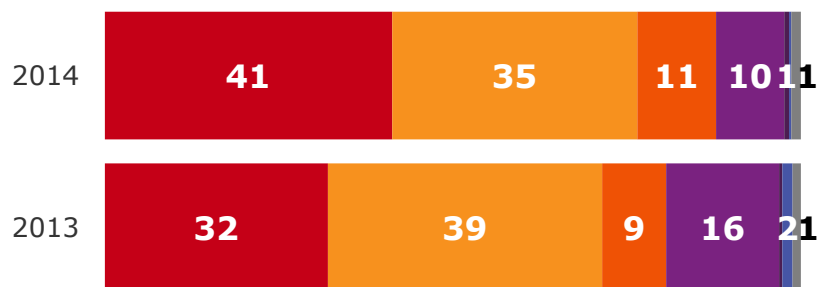
Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000

Według badanych najważniejszymi powodami złej jakości powietrza w Polsce są: emisja dużych obiektów energetycznego spalania, fabryk itp. oraz emisja z transportu samochodowego. Najmniej istotnym czynnikiem zanieczyszczenia powietrza według badanych jest emisja pochodząca z państw sąsiadujących z Polską.

W stosunku do poprzedniego roku zarówno odpowiedzi badanych, jak i płynące z wnioski nie uległy zmianom.

*Jak obliczono wyniki: Wskazaniom respondentów przyznawano wartości punktowe: od 4 przy powodzie najważniejszym do 1 przy powodzie najmniej ważnym. Ze wskazań wszystkich respondentów obliczono średnią. Im wyższy wynik – tym powód ogółem jest bardziej istotny.

Proszę powiedzieć, jaki GŁÓWNY rodzaj ogrzewania stosuje się w Pana(i) gospodarstwie domowym?

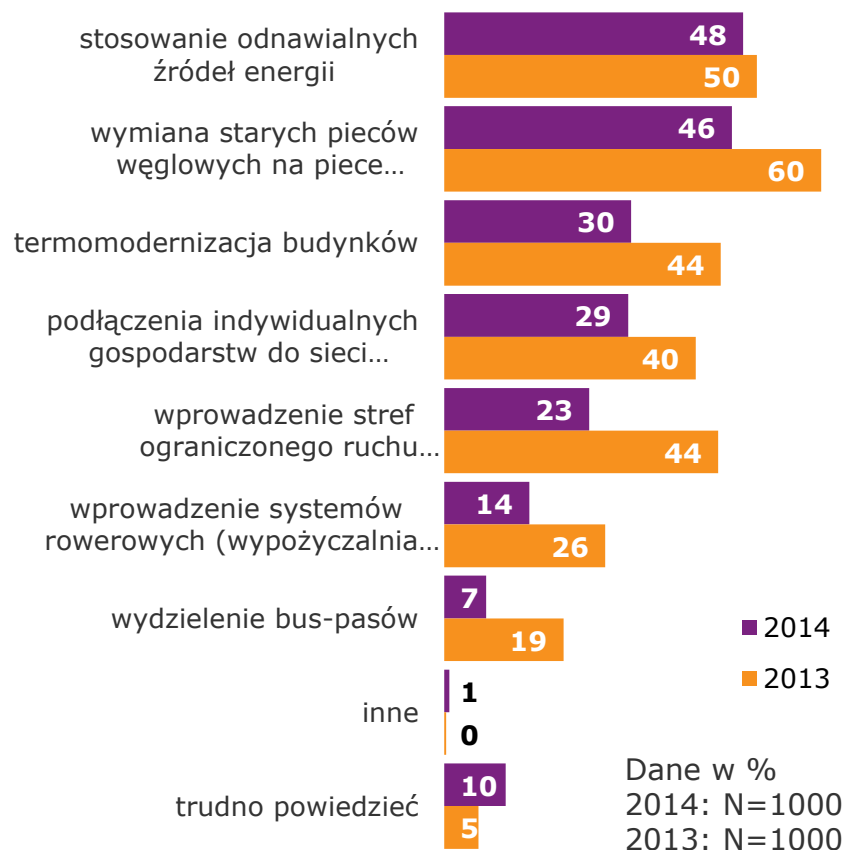
- węgiel
- podłączenie do sieci ciepłowniczej
- drewno
- gaz
- odnawialne źródła energii (pompy ciepła itp.)
- inny
- trudno powiedzieć

Najpopularniejszym rodzajem ogrzewania stosowanym w polskim gospodarstwie domowym jest opalanie węglem (41%). Z kolei więcej niż co trzeci badany (35%) zadeklarował, że korzysta z podłączenia do sieci ciepłowniczej. Co dziesiąty Polak natomiast ogrzewa swoje mieszkanie drewnem (11%) oraz gazem (10%). Z odnawialnych źródeł energii korzysta jedynie 1% respondentów.

W stosunku do poprzedniego roku o 9% zwiększył się odsetek osób deklarujących użycie węgla, natomiast zmniejszył się procent Polaków korzystających z podłączenia do sieci ciepłowniczej (4 punkty procentowe) oraz gazu (6 punktów procentowych).

Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000

Proszę wskazać, jakie Pana(i) zdaniem powinno stosować się działania w celu poprawy jakości powietrza w Polsce?...

Podczas badania spytano również o to, jakie działania należy zastosować, by poprawić jakość powietrza w Polsce. Najczęściej wymieniane sposoby redukcji zanieczyszczeń powietrza to stosowanie odnawialnych źródeł energii (48%) i wymiana starych pieców węglowych na piece niskoemisyjne (46%). Niemal co trzeci badany wskazuje na termomodernizację budynków (30%) oraz podłączenia indywidualnych gospodarstw do sieci ciepłowniczej (29%). Najmniej zauważanym sposobem przeciwdziałania zanieczyszczeniu powietrza jest wydzielenie bus-pasów (7%).

W ubiegłym roku postrzeganie najlepszych metod na poprawę jakości powietrza było podobne tzn. te sposoby wymieniane były najczęściej i najrzadziej. Różnice w odpowiedziach wynikają z różnego sposobu zadawania pytania.

*W 2014 roku, inaczej niż w 2013, od respondentów wymagano wskazania do trzech sposobów, a nie dokładnie trzech.

6

Gospodarowanie odpadami

Tematyka rozdziału

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Środowisko naturalne i jego ochrona

Jakość powietrza

Gospodarowanie odpadami

Zmiany klimatu

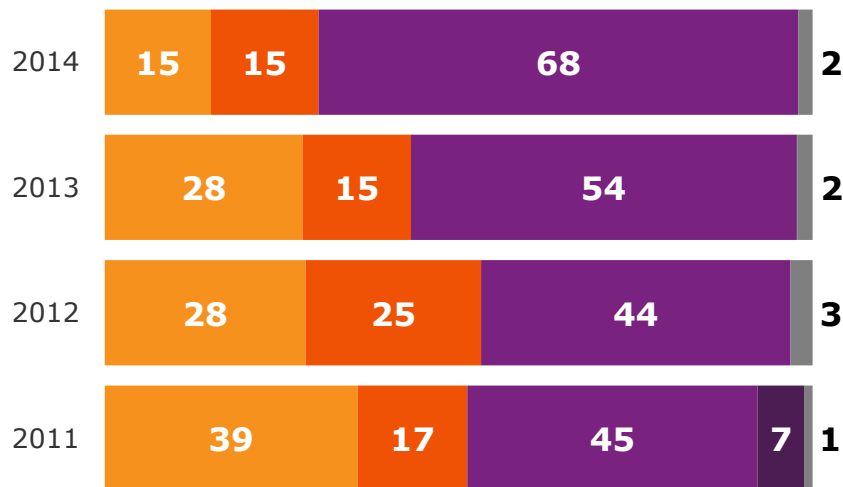
Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Zagadnienia

- Jaka jest deklarowana skala segregowania odpadów?
- Dlaczego ludzie nie segregują śmieci?
- Jakie odpady oddzielane są od innych?
- Jaka jest skala obserwowanych negatywnych zjawisk związanych z gospodarką odpadami?
- Jak oceniany jest aktualny stan gospodarki odpadami w Polsce?
- Jak oceniane są perspektywy stanu gospodarki odpadami w Polsce?
- Czy zauważane są działania informacyjne i edukacyjne gmin w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi?

Proszę powiedzieć, w jaki sposób w Pana(i) gospodarstwie domowym pozbywa się śmieci?

- wrzucamy wszystko do jednego kosza
- segregujemy śmieci sporadycznie
- segregujemy śmieci regularnie
- inny sposób
- trudno powiedzieć

Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000
2012: N=1000
2011: N=1004

W roku 2014 odsetek osób regularnie segregujących śmieci wynosi 68%. Co siódmy Polak natomiast segreguje śmieci sporadycznie bądź wrzuca wszystko do jednego kosza (po 15%).

Z każdym rokiem, licząc od roku 2012, procent osób na co dzień segregujących śmieci wzrasta. W tym roku wzrost ten osiągnął poziom czternastu punktów procentowych. Zmniejszeniu natomiast uległ procent osób notorycznie ignorujących kwestie segregacji śmieci (o 13 punktów procentowych).

Wyniki pokazują więc, że zmiana przepisów przynosi oczekiwany skutek – coraz więcej osób segreguje odpady.

Dlaczego w Pana(i) gospodarstwie domowym nie segreguje się odpadów lub robi się to sporadycznie?

Osoby, które nie zadeklarowały segregacji śmieci lub nie robią tego regularnie, zostały zapytane, co jest przyczyną braku nawyku segregacji śmieci w ich przypadku. Najczęstszą odpowiedzią był brak miejsca na segregowanie odpadów (30%). Brak odpowiednich pojemników w okolicy jest powodem braku rozdzielania śmieci według więcej niż jednej czwartej respondentów (28%).

Według udzielonych odpowiedzi kolejne przyczyny leżą po stronie domowników, którzy nie mają chęci do segregacji śmieci (19%), nie wierzą w ideę segregacji i recyklingu (18%) oraz nie mają czasu na tego typu działania (16%). Co ósmy respondent odczuwa brak praktycznych informacji dotyczących sortowania śmieci (16%). Co szósty natomiast rezygnuje z tego rodzaju pozbywania się odpadów ze względu na koszty (13%). Najmniej respondentów przyznaje się do braku umiejętności (7%).

Dane w %, N=302

Dlaczego w Pana(i) gospodarstwie domowym nie segreguje się odpadów lub robi się to sporadycznie? – porównanie wyników

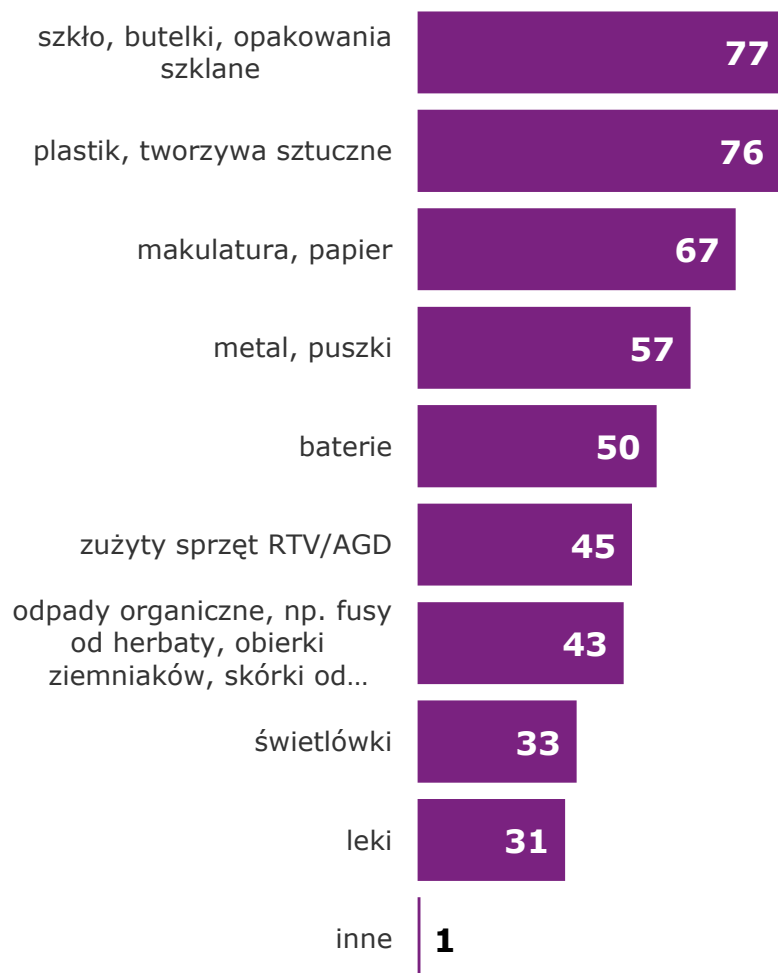

Od 2012 roku argument o braku odpowiednich pojemników wymieniany był coraz rzadziej. Pokazuje to, że w efekcie reformy znaczącej poprawie uległa infrastruktura odpadowa. Brak pojemników nie może być racjonalnym wytłumaczeniem dla niesegregowania odpadów – przynajmniej w przypadku zdecydowanej większości osób.

Dane w %
 2014: N=302
 2013: N=434
 2012: N=532

*W 2012 i 2014 roku, inaczej niż w 2013, od respondentów wymagano wskazania do trzech powodów, a nie dokładnie trzech.

Jakie śmieci oddziela Pan(i) od reszty podczas segregowania odpadów?

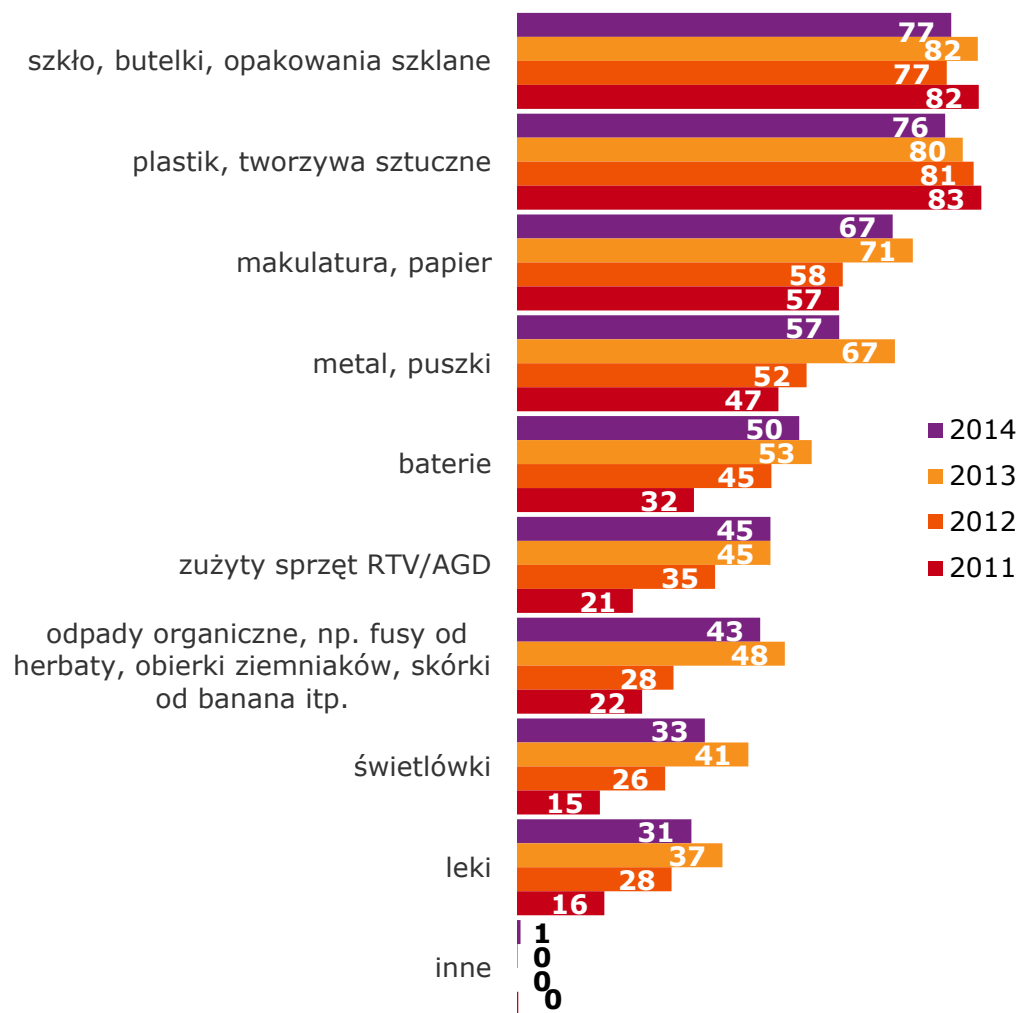

Jak jednak wygląda segregowanie śmieci w polskim wydaniu? Trzy czwarte Polaków oddziela szkło (77%) oraz plastik i tworzywa szklane (76%). Dwie trzecie respondentów (67%) do osobnego pojemnika wrzuca makulaturę i papier. Ponad połowa badanych (57%) segreguje metal, a połowa – zwraca uwagę na wyrzucane baterie. Mniej niż połowa ankietowanych osobno od pozostałych śmieci wyrzuca również zużyty sprzęt RTV i AGD (45%) oraz odpady organiczne (43%). Co trzeci Polak sortuje także świetlówki (33%) oraz leki (31%).

W stosunku do poprzedniego roku spadł odsetek osób, które zwracają uwagę na segregację produktów metalowych. Nie odnotowano jednak żadnych znaczących innych zmian.

Dane w %, N=830

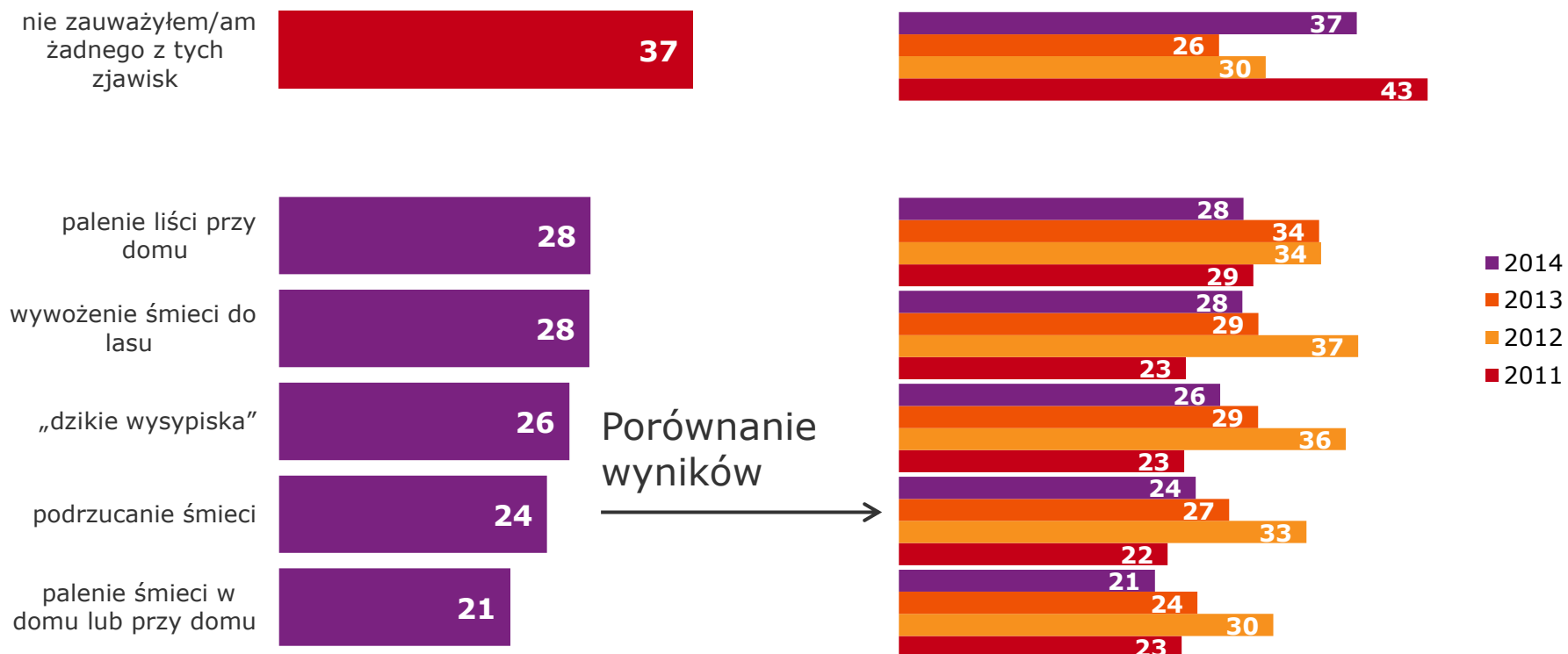
Jakie śmieci oddziela Pan(i) od reszty podczas segregowania odpadów? – porównanie wyników

W stosunku do poprzedniego roku nieco spadł odsetek osób, które zwracają uwagę na segregację produktów metalowych, ale też odpadów organicznych, czy świetlówek. Co ciekawe, od roku 2011 zmalał – choć w niewielkim zakresie – odsetek osób segregujących plastik.

Dane w %
 2014: N=830
 2013: N=697
 2012: N=685
 2011: N=618

Czy w swojej najbliższej okolicy lub sąsiedztwie zauważył(a) Pan(i) kiedyś następujące zjawiska?

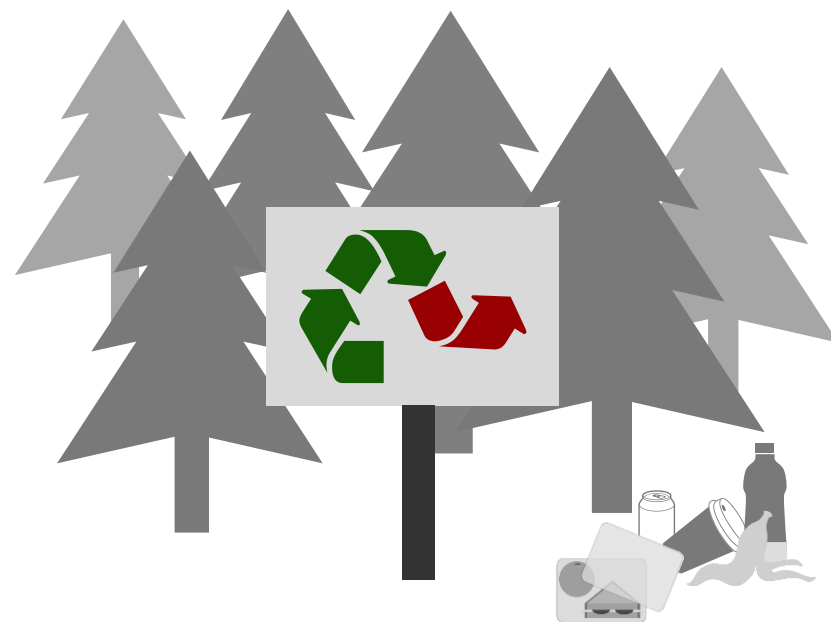
Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000
 2011: N=1004

Czy w swojej najbliższej okolicy lub sąsiedztwie zauważył(a) Pan(i) kiedyś następujące zjawiska?

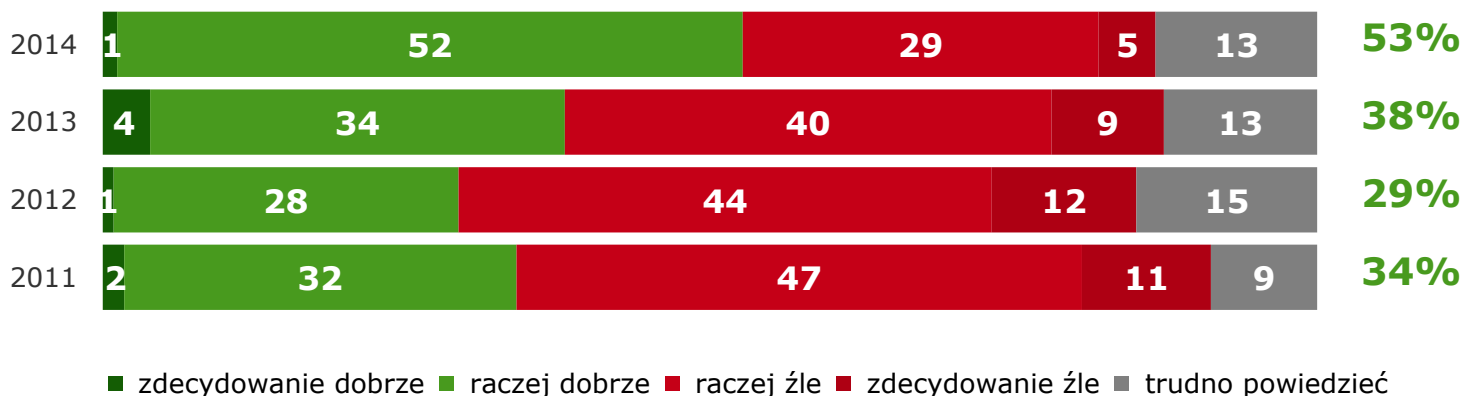
Polacy przyznają się do dbania o środowisko we własnych domach poprzez segregację śmieci. Jednakże czy zauważają oni negatywne zjawiska związane z gospodarowaniem odpadami w swojej najbliższej okolicy? Więcej niż co trzeci badany (37%) przyznaje, że nie spotkał się z podobnymi zjawiskami. Ponad jedna czwarta ankietowanych zauważyła, że w jej sąsiedztwie pali się liście (28%), wywozi się śmieci do lasu (28%), a także występują „dzikie wysypiska”. W okolicy jednej czwartej (24%) respondentów da się zaobserwować także podrzucane śmieci. Z kolei co piąty badany (21%) zwrócił uwagę na palenie śmieci w domu lub przy domu.

W stosunku do roku 2013 Polacy częściej nie zauważali przejawów negatywnego gospodarowania odpadami. Tegoroczne wyniki są jednak podobne do tych z 2011 roku.

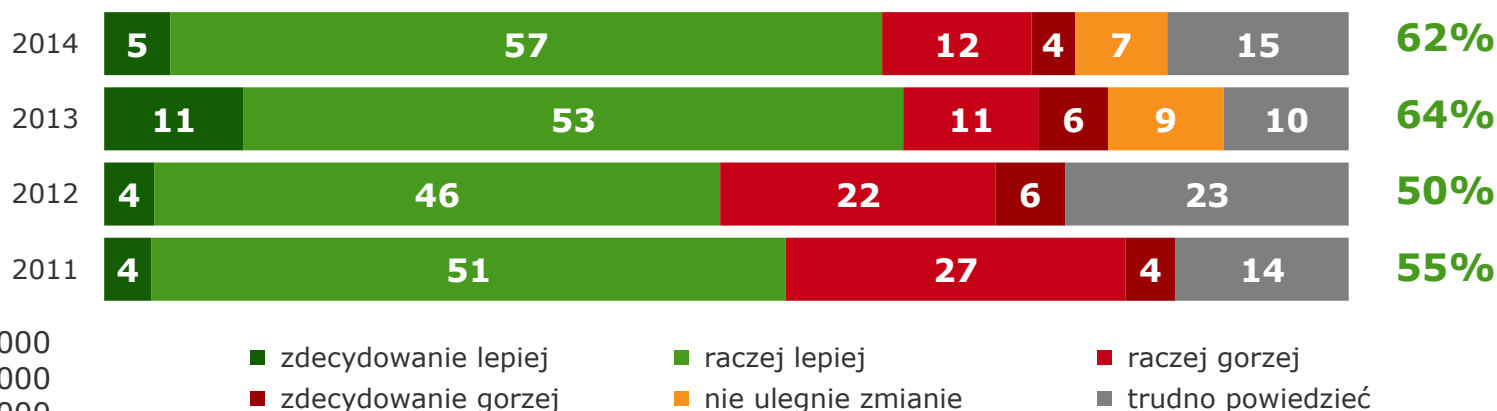
„Dzikie wysypiska” są problemem wsi i małych miast do 20 tysięcy mieszkańców. Na wsiach występują również częściej zjawiska takie, jak palenie liści, czy śmieci przy domach. Niemal połowa mieszkańców największych miast nie dostrzega żadnych negatywnych zjawisk w swoim otoczeniu.

Proszę powiedzieć, jak ocenia Pan(i) OBECNIE gospodarkę odpadami w Polsce? – porównanie wyników

A jak Pan(i) uważa, jak będzie za 20 lat z gospodarką odpadami w Polsce? – porównanie wyników

Dane w %

2014: N=1000

2013: N=1000

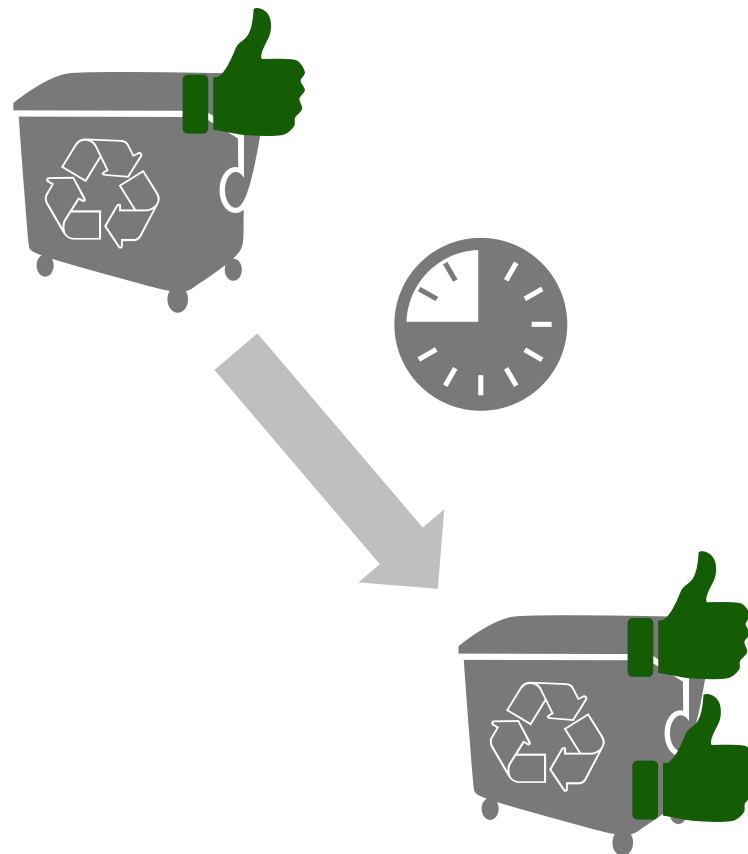
2012: N=1000

2011: N=1004

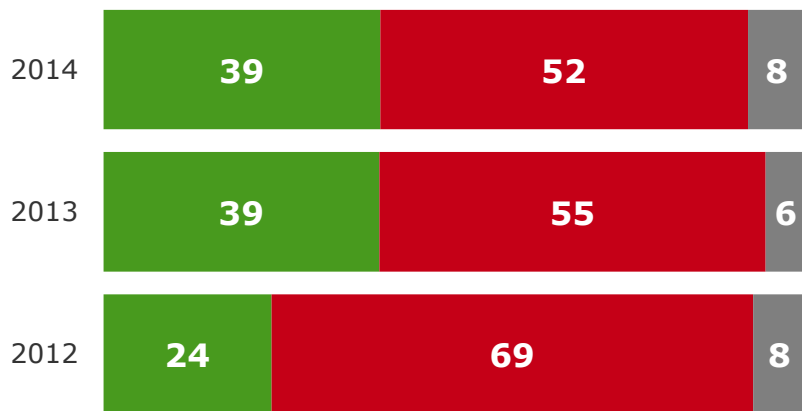
Ocena gospodarki odpadami obecnie i za 20 lat

Stan obecnej gospodarki odpadami w Polsce jest oceniany w bieżącym roku znacznie lepiej w porównaniu do lat ubiegłych. Ponad 50% Polaków ocenia współczesne zarządzanie odpadami pozytywnie (53%), a wynik ten jest o kilkanaście punktów procentowych lepszy od tego z poprzedniego roku. Mimo więc że problem śmieci nadal uważany jest za główny problem obszaru ochrony środowiska, to Polacy dostrzegają poprawę, a więc i pozytywne skutki reformy.

Przy okazji też duży jest optymizm wobec przyszłości – większość Polaków (62%) uważa, że za 20 lat ta kwestia będzie rozwiązana lepiej niż dotychczas.

Czy w ciągu ostatniego roku zauważył(a) Pan(i) prowadzone przez gminę działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami?

W 2014 roku niemal czterech na dziesięciu Polaków (39%) dostrzegło działania gminy, mające na celu informację i edukację mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami. Wciąż jednak ponad połowa respondentów (52%) takich działań nie zauważyła.

W porównaniu do ubiegłego roku odpowiedzi Polaków są podobne. To między 2012 a 2013 rokiem widać znaczący wzrost udziału osób, które dostrzegają aktywność swoich gmin.

■ tak ■ nie ■ trudno powiedzieć

Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000
2012: N=1000

7

Zmiany klimatu

Tematyka rozdziału

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Środowisko naturalne i jego ochrona

Jakość powietrza

Gospodarowanie odpadami

Zmiany klimatu

Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

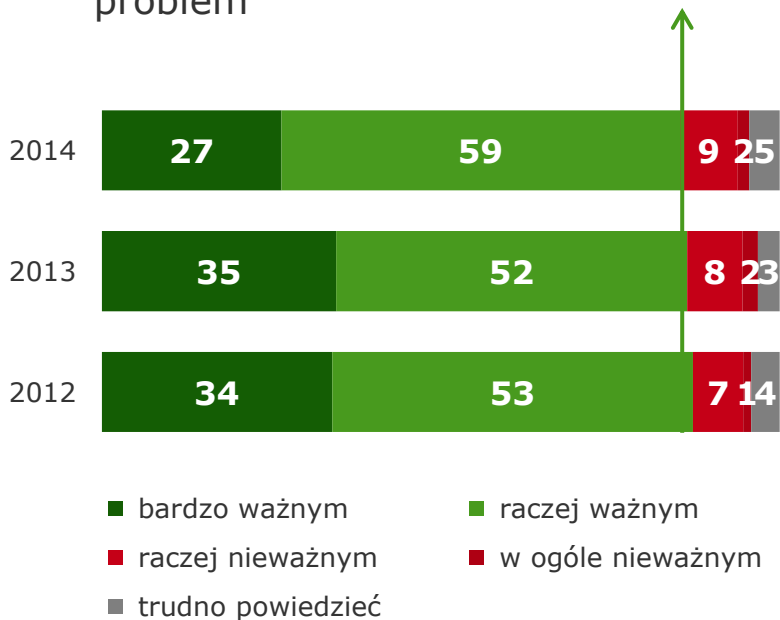
Zagadnienia

- Jak oceniana jest ważność problemu zmian klimatycznych?
- Kto odpowiada za minimalizację skutków zmian klimatu?
- Jakie są opinie na temat redukcji gazów cieplarnianych?

Jak ważnym problemem są, Pana(i) zdaniem, zmiany klimatu?

86% Polaków uważa, że zmiany klimatu to ważny problem

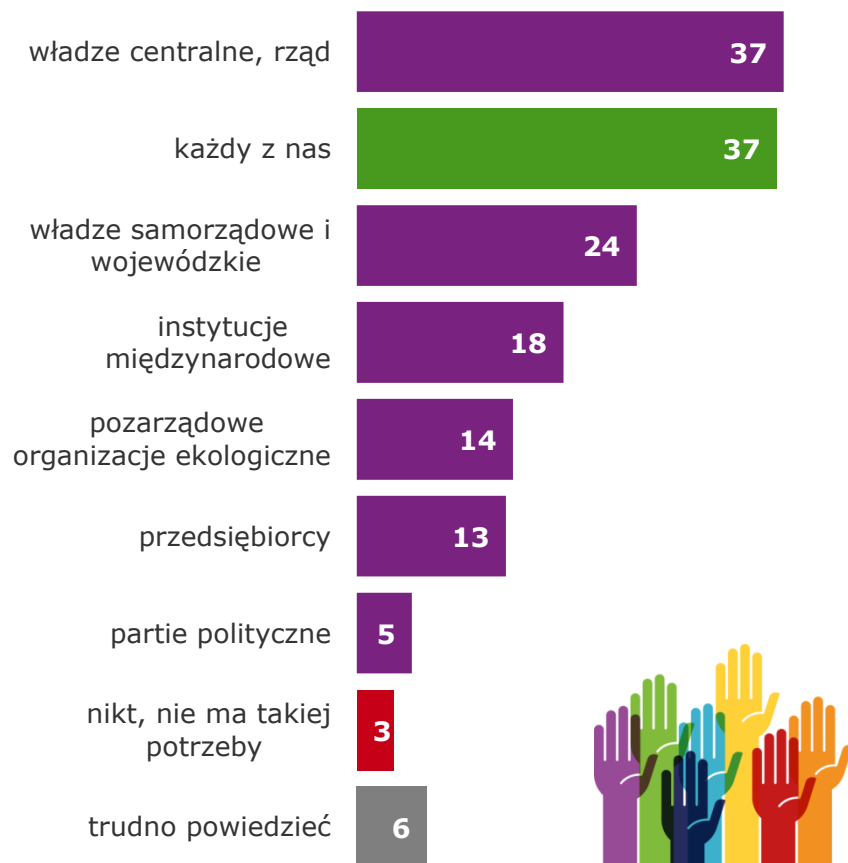
Dla zdecydowanej większości Polaków (86%) zmiany klimatu są ważnym problemem. Uważaliśmy tak zarówno w 2012, 2013 roku i uważamy tak obecnie.

W porównaniu z wynikami z poprzednich pomiarów zmienił się jedynie odsetek tych, którzy deklarują, że problem zmiany klimatu jest ich zdaniem bardzo ważny. W 2014 roku zmniejszył się on o 8 i 7 punktów procentowych w porównaniu do wyników z 2013 i 2012 roku.

O istotności zmian klimatu jest przekonanych prawie dziewięciu na dziesięciu Polaków – bez względu na płeć, wiek czy poziom wykształcenia.

Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000
2012: N=1000

Kto powinien podejmować działania na rzecz minimalizacji niekorzystnych skutków zmian klimatu?

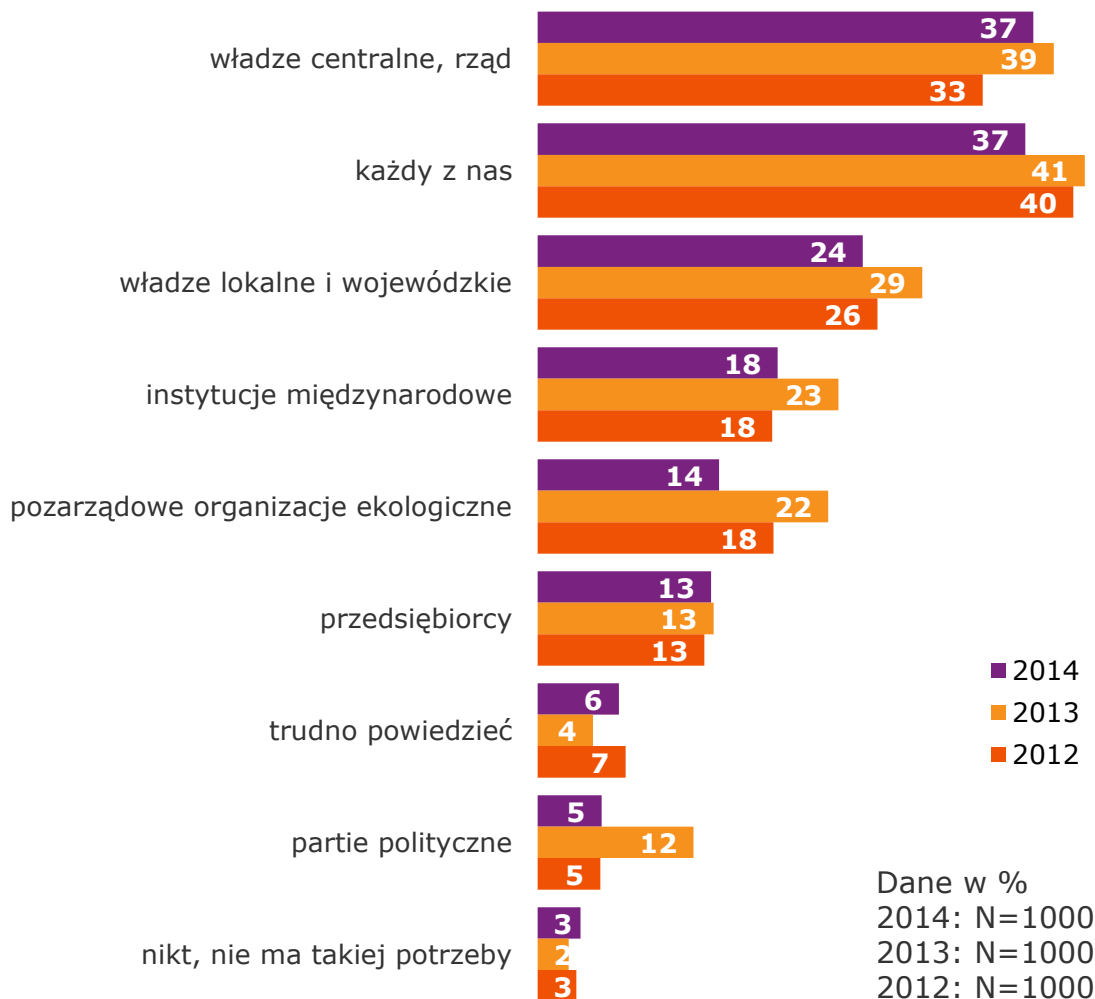
Jest zgoda wśród społeczeństwa polskiego na to, że zmiany klimatu to ważny problem. Czy jest jednak zgoda, co do tego, kto powinien zajmować się minimalizowaniem niekorzystnych skutków takich zmian?

Zdania są podzielone. Nieco ponad jedna trzecia Polaków uważa, że takie działania powinny podejmować przede wszystkim władze centralne, rząd (37%). Tyle samo osób sądzi natomiast, że wiele zależy od nas samych (37%). Jedna czwarta respondentów oczekuje działań ze strony władz samorządowych i wojewódzkich (24%), a jedna piąta od instytucji międzynarodowych (18%).

Tylko nieliczni uważają, że w ogóle nie ma potrzeby przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu (3%) lub nie mają na ten temat sprecyzowanej opinii (6%).

Dane w %, N=1000

Kto powinien podejmować działania na rzecz minimalizacji niekorzystnych skutków zmian klimatu? – porównanie wyników

W poprzednich dwóch pomiarach zdania Polaków na temat tego, do kogo należy powinnaść minimalizowania niekorzystnych skutków zmian klimatu, były również bardzo podzielone. Jednak zarówno w 2012, jak i w 2013 roku nieco więcej z nas podzielało przekonanie, że odpowiedzialny za to jest każdy z nas.

Proszę powiedzieć, czy Polska powinna zredukować emisję gazów cieplarnianych?

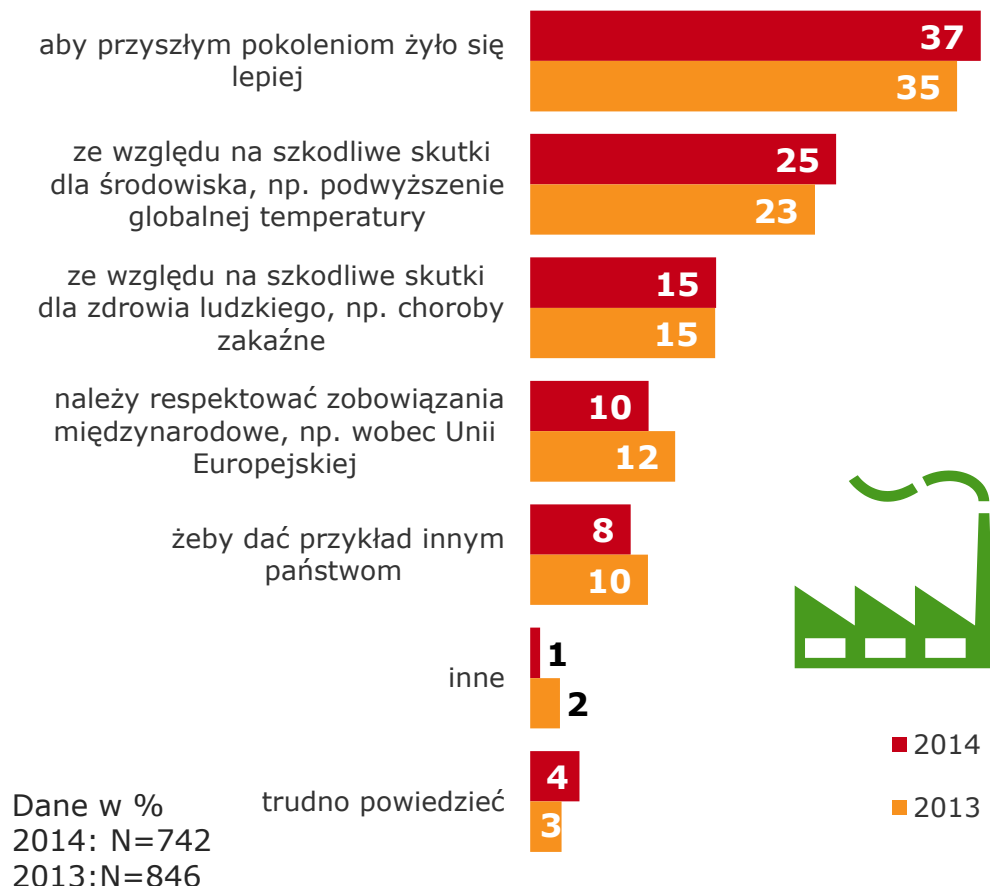
Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000
2012: N=1000

Trzy czwarte Polaków (74%) opowiada się za tym, by Polska zredukowała emisję gazów cieplarnianych. Tylko co jedenasty ankietowany (9%) jest temu przeciwny, natomiast prawie jedna piąta badanych (17%) nie ma jednoznacznej opinii na ten temat.

W porównaniu z poprzednimi pomiarami w 2014 roku:

- zmniejszył się odsetek osób, które uważają, że redukcja emisji gazów cieplarnianych powinna nastąpić jak najszybciej (odpowiednio o 11 i 10 punktów procentowych)
- zwiększył się odsetek respondentów, którzy udzielają odpowiedzi „trudno powiedzieć” (o 6 punktów procentowych w porównaniu do 2013 roku).

Dlaczego uważa Pan(i), że Polska powinna zredukować emisję gazów cieplarnianych?*

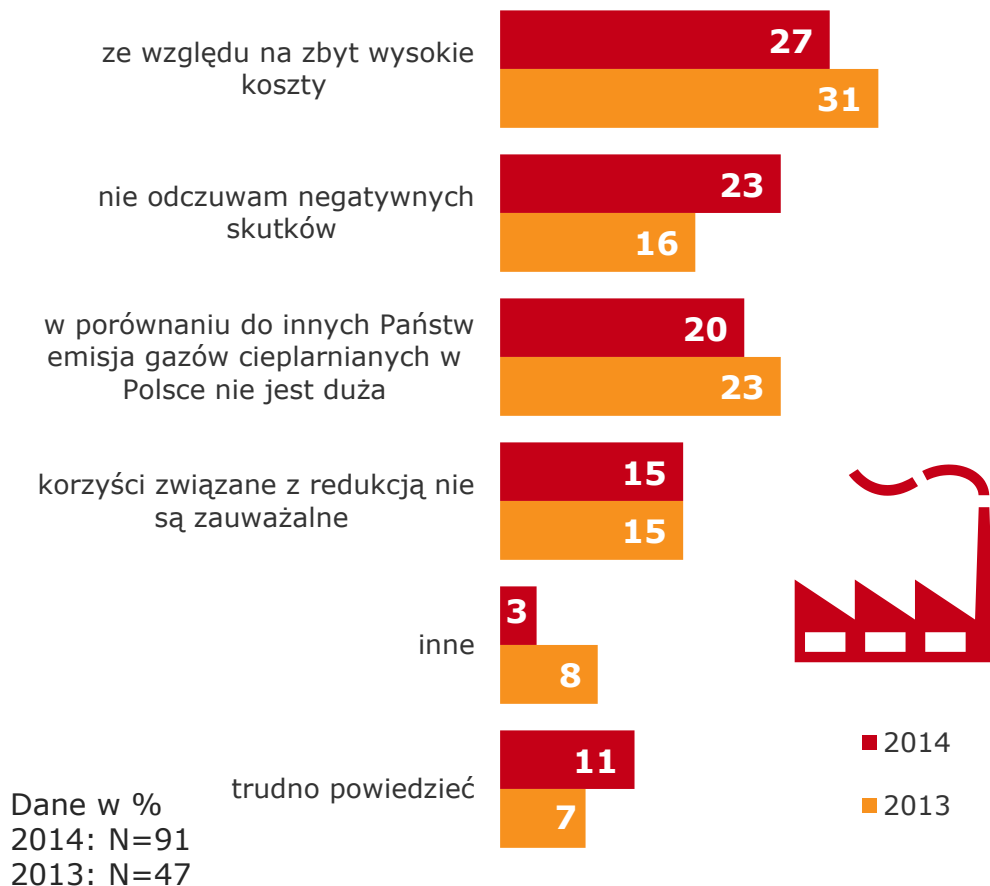
Osoby, które uważają, że w naszym kraju powinno się dążyć do redukcji emisji gazów cieplarnianych mówią, że należy to robić przede wszystkim przez wzgląd na:

- przyszłe pokolenia (37%)
- szkodliwe skutki dla środowiska (25%)
- szkodliwe skutki dla zdrowia (15%)

Rzadziej wskazywane są takie argumenty jak: konieczność respektowania zobowiązań międzynarodowych (10%) czy też dawanie przykładu innym państwom (8%). Można więc powiedzieć, że w temacie redukcji emisji gazów cieplarnianych bardziej przemawiają do Polaków czynniki obiektywnego zagrożenia dla życia, zdrowia oraz środowiska naturalnego niż sankcje lub uzgodnienia o charakterze międzynarodowym.

*To pytanie zostało zadane po raz pierwszy w 2013 roku.

Dlaczego uważa Pan(i), że Polska NIE powinna redukować emisji gazów cieplarnianych?*

Tylko nieliczni ankietowani nie zgadzają się z tym, by w naszym kraju zredukowano emisję gazów cieplarnianych. W tym roku było to 9% badanych, a rok wcześniej – 5%.

Powodami, które najczęściej były podawane przy argumentowaniu stanowiska negatywnego dla redukcji emisji, były:

- zbyt wysokie koszty (27%),
- brak odczuwania negatywnych skutków (23%),
- przekonanie o tym, że w porównaniu do innych państw emisja gazów cieplarnianych w Polsce nie jest duża (20%).

*To pytanie zostało zadane po raz pierwszy w 2013 roku.

8

Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska

Tematyka rozdziału

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Środowisko naturalne i jego ochrona

Jakość powietrza

Gospodarowanie odpadami

Zmiany klimatu

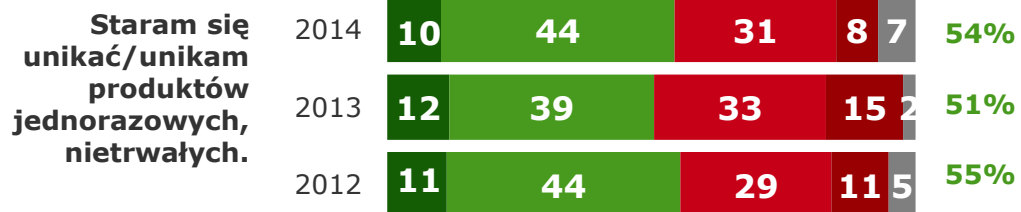
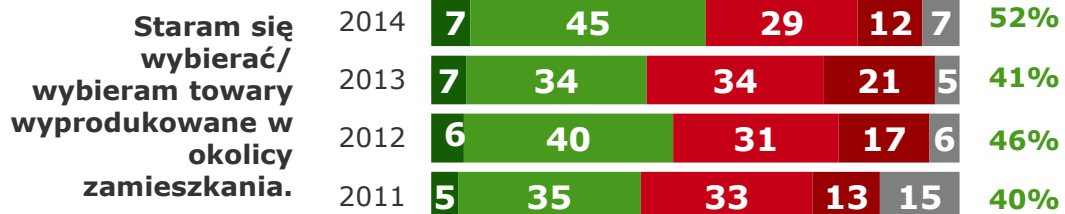
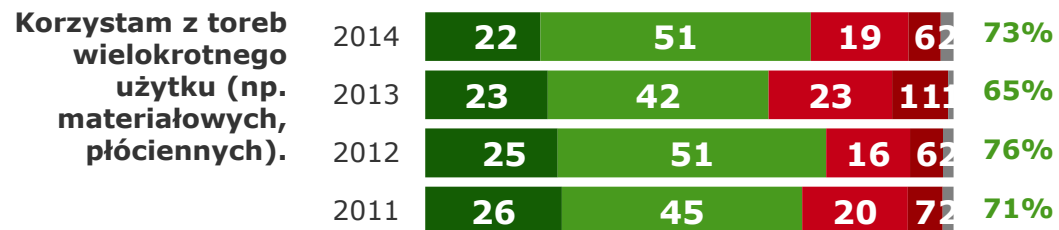
Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Zagadnienia

- Czy zwraca się uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem?
- Jaka jest znajomość oznaczeń/certyfikatów związanych ze środowiskiem?
- Czy zwraca się uwagę na miejsce wytworzenia (okolica) produktów, które są kupowane?
- Czy zwraca się uwagę na sposób opakowania produktów (ekologiczny)?
- Czy korzysta się z toreb wielokrotnego użytku?
- Czy w polskich domach marnuje się żywność?
- Czy zwraca się uwagę na ograniczanie zużycia wody?
- Jakie działania podejmowane są w związku z oszczędzaniem energii?
- Czy planuje się działania zwiększające efektywność energetyczną i umożliwiające zmniejszenie rachunków za energię?
- Jaka jest gotowość do ponoszenia kosztów związanych z ochroną środowiska np. płacenia więcej za produkty/usługi bardziej ekologiczne?
- Czy Polacy uczestniczą się w akcjach proekologicznych?

Proszę powiedzieć, jak często wykonuje Pan(i) następujące czynności:

Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000
 2011: N=1004

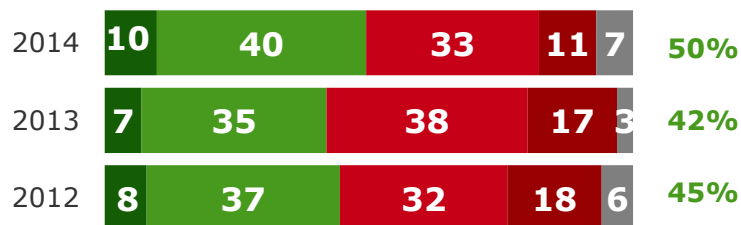
■ zawsze   ■ często
 ■ rzadko   ■ wcale
 ■ trudno powiedzieć

Zapytaliśmy Polaków o to, czy mają w zwyczaju wykonywać pewne czynności, które można uznać za wspierające ochronę środowiska. Okazuje się, że prawie trzy czwarte z nas (73%) korzysta z toreb wielokrotnego użytku, a połowa – stara się unikać nietrwałych produktów (54%), wybiera towary produkowane w okolicy miejsca zamieszkania (52%) oraz takie, które mają ekologiczne opakowanie (50%).

Spośród pięciu czynności, o które respondenci byli zapytani, najmniejsza grupa deklaruje, że zwraca uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem (39%).

Proszę powiedzieć, jak często wykonuje Pan(i) następujące czynności:

Staram się kupować/kupuję produkty, które mają ekologiczne opakowania (np. posiadają tylko niezbędne opakowania lub nadające się do przetworzenia).

W porównaniu z wcześniejszymi pomiarami widać wzrost odsetka osób, które:

korzystają z toreb, które można używać wielokrotnie

preferują lokalne produkty

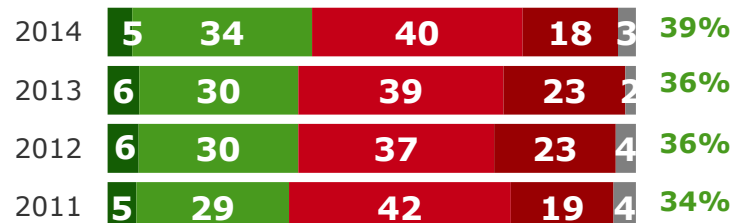

starają się kupować produkty w ekologicznym opakowaniu

zwracają uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem

Zwracam uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem.

■ zawsze   ■ często
■ rzadko   ■ wcale
■ trudno powiedzieć

Dane w %

2014: N=1000

2013: N=1000

2012: N=1000

2011: N=1004

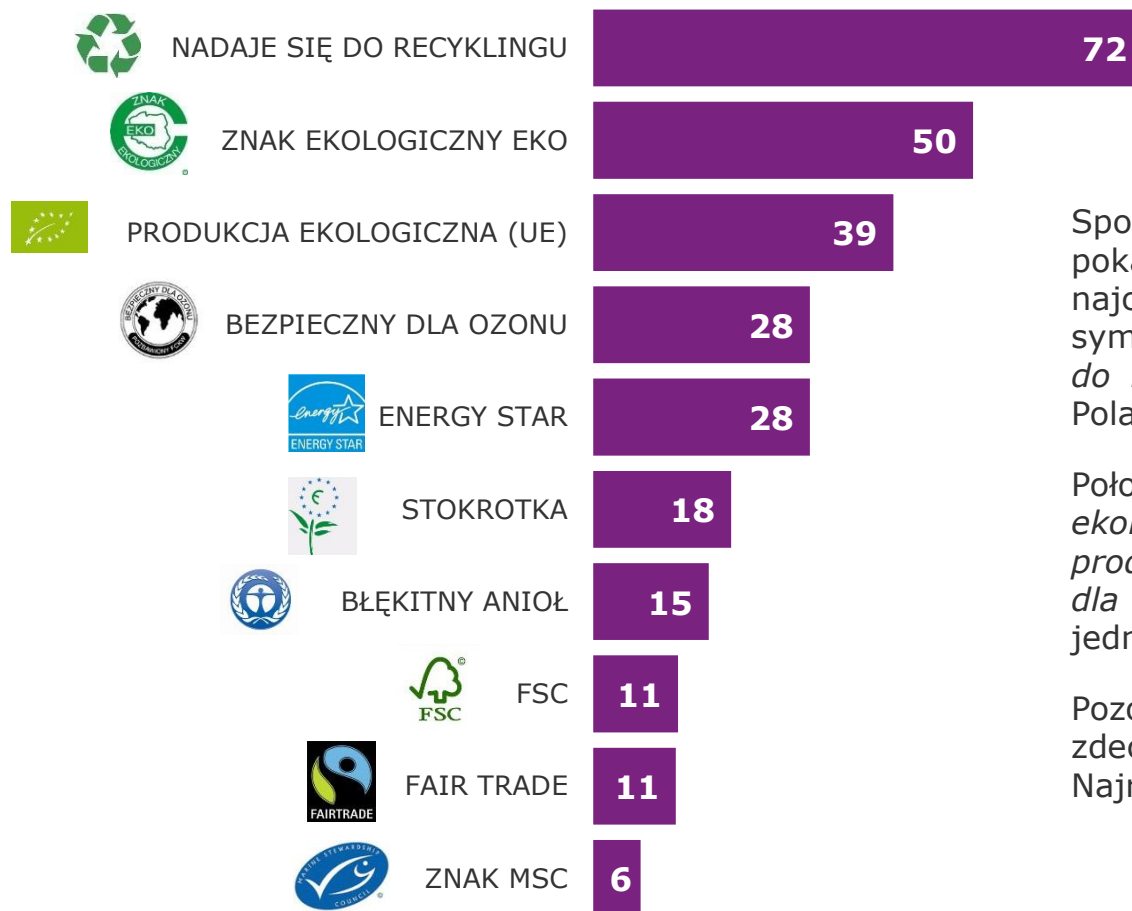

Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski

© TNS Listopad 2014

Pokażę Panu(i) kilka oznaczeń, które mogą znaleźć się na różnych produktach. Które z nich są Panu(i) znane?

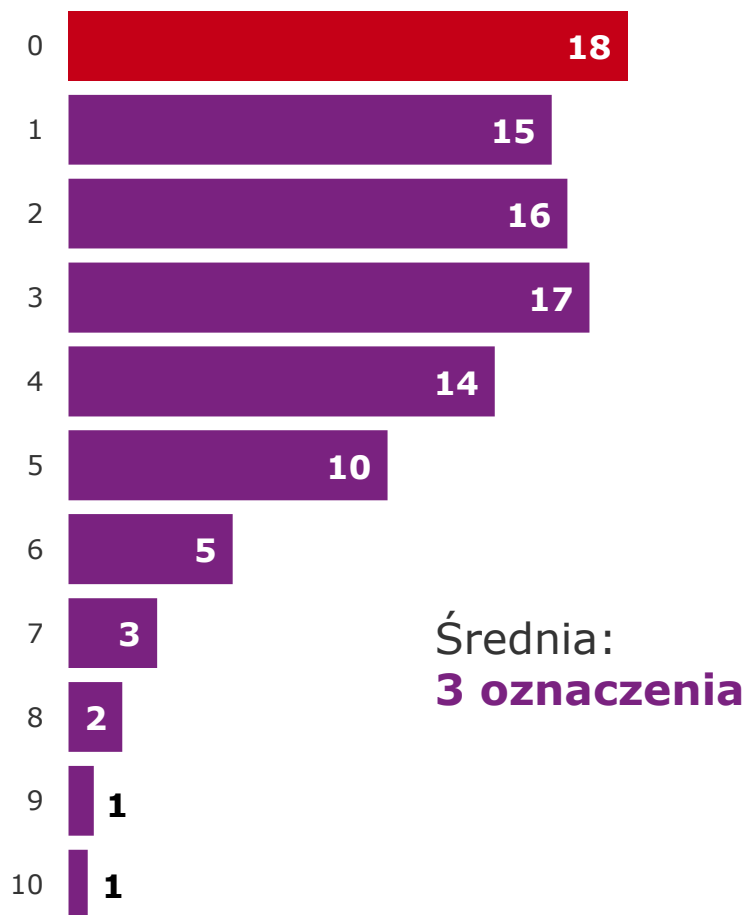
Spośród dziesięciu oznaczeń, które były pokazywane respondentom, zdecydowanie najczęściej rozpoznawalne jest to symbolizujące, że dany produkt *nadaje się do recyklingu*. Zna go niemal trzy czwarte Polaków (72%).

Połowa z nas (50%) rozpoznaje również *znak ekologiczny EKO*, a dwie piąte (39%) – *produkcja ekologiczna (UE)*. Logo *bezpieczny dla ozonu* oraz *energy star* zna nieco ponad jedna czwarta zapytanych (po 28%).

Pozostałe oznaczenia są znane już zdecydowanie mniejszym grupom badanych. Najrzadziej Polacy znają *znak MSC* (6%).

Dane w %, N=1000

Ile oznaczeń znają Polacy?

Prawie jedna piąta Polaków (18%) nie zna żadnego z dziesięciu przedstawionych oznaczeń, które znajdują się na różnego rodzaju produktach, a które związane są z ekologią. Średnio przeciętny Polak zna trzy z dziesięciu oznaczeń. Jak już było powiedziane, trzema najczęściej rozpoznawanymi są oznaczenia:

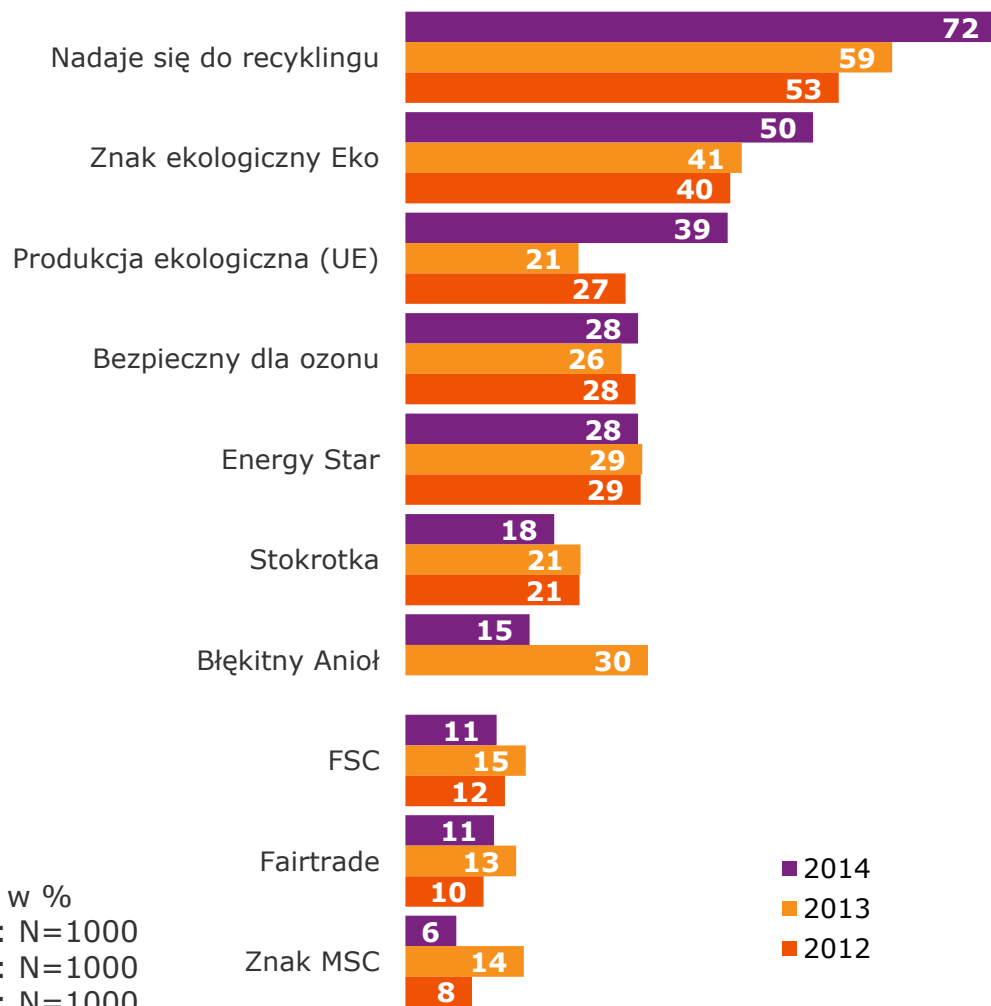
- NADAJE SIĘ DO RECYCLINGU
- ZNAK EKOLOGICZNY EKO
- PRODUKCJA EKOLOGICZNA (UE)

Raptem co jedenasty Polak (niecałe 12%) zna sześć lub więcej oznaczeń.

Dane w %, N=1000

Pokażę Panu(i) kilka oznaczeń, które mogą znaleźć się na różnych produktach. Które z nich są Panu(i) znane? – porównanie wyników

Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000

■ 2014
 ■ 2013
 ■ 2012

Najczęściej rozpoznawanym oznaczeniem we wszystkich trzech pomiarach jest to symbolizujące, że dana rzecz nadaje się do recyklingu. W tym roku widać dodatkowo wyraźny wzrost odsetka osób, które deklarują, że znają ten znak (odpowiednio o 13 punktów procentowych w porównaniu do roku 2013).

Poziom znajomości wzrósł również dla dwóch pozostałych najczęściej rozpoznawanych oznaczeń:

EKO (wzrost o 9 punktów proc.)

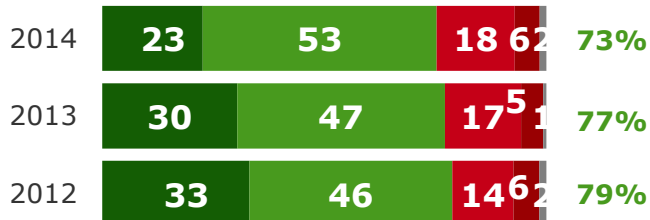

Produkcja ekologiczna (wzrost o 18 punktów proc.)

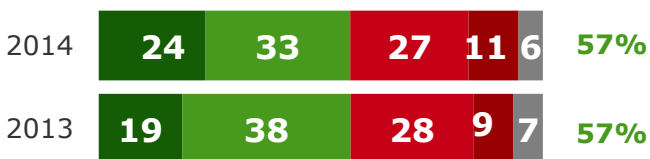
Proszę powiedzieć, na ile zgadza się Pan(i) lub nie zgadza z następującym stwierdzeniem:

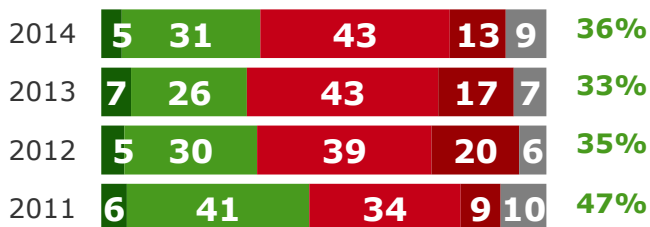
Zwracam uwagę na ograniczenie zużycia wody

Gdy tylko mogę, zamiast z samochodu, korzystam z komunikacji miejskiej lub roweru

Wybieram rozwiązania ekologiczne, nawet wtedy, gdy oznacza to dodatkowy koszt

Dane w %

2014: N=1000

2013: N=1000

2012: N=1000

2011: N=1004

■ zdecydowanie tak

■ raczej tak

■ raczej nie

■ zdecydowanie nie

■ trudno powiedzieć

Jak staramy się indywidualnie dbać o nasze środowisko? W jakim stopniu posiadamy nawyki, zachowania ekologiczne?

Blisko trzy czwarte Polaków (73%) zwraca uwagę na ograniczanie zużycia wody. Niespełna trzy piąte respondentów (57%) deklaruje, że, gdy tylko ma taką możliwość, zamiast samochodu wybiera komunikację miejską lub rower. Co trzeci z nas (36%) jest natomiast skłonny wydać więcej na pewne rozwiązania, wtedy gdy jest ono ekologiczne.

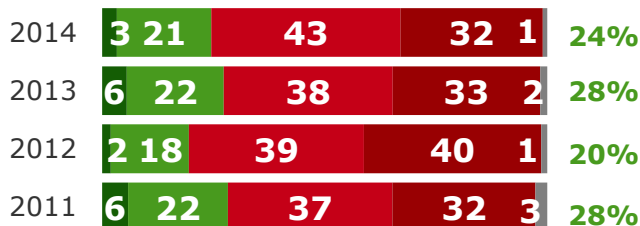
Co ciekawe, to kobiety częściej niż mężczyźni zwracają uwagę na to, ile zużywają wody (78% wobec 72%).

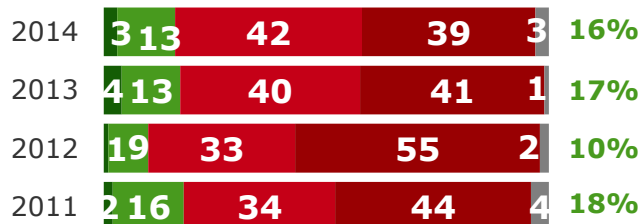
Proszę powiedzieć, na ile zgadza się Pan(i) lub nie zgadza z następującym stwierdzeniem:

Mam poczucie, że w moim domu marnuje się żywność

Biorę udział w kampaniach i akcjach proekologicznych

■ zdecydowanie tak   ■ raczej tak
■ raczej nie   ■ zdecydowanie nie
■ trudno powiedzieć

Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000
 2011: N=1004

Stosunkowo rzadko uczestniczymy natomiast w kampaniach i akcjach proekologicznych – robi to około 16% Polaków.

Staramy się również, przynajmniej większość z nas, nie marnować żywności. Z drugiej strony, należy jednak zauważyć, że jedna czwarta Polaków (24%) ma poczucie, że w ich domu żywność się marnuje. W tym przypadku wyniki nie uległy znaczącej zmianie od pierwszego pomiaru, czyli od 2011 roku.

Takie poczucie, że w domu marnuje się jedzenie, mają częściej trzydziestolatkowie niż pozostali badani (34% wobec 24% dla ogółu).

Czy oszczędza Pan(i) energię w domu? Jeśli tak, to w jaki sposób?

Dane w %, N=1000

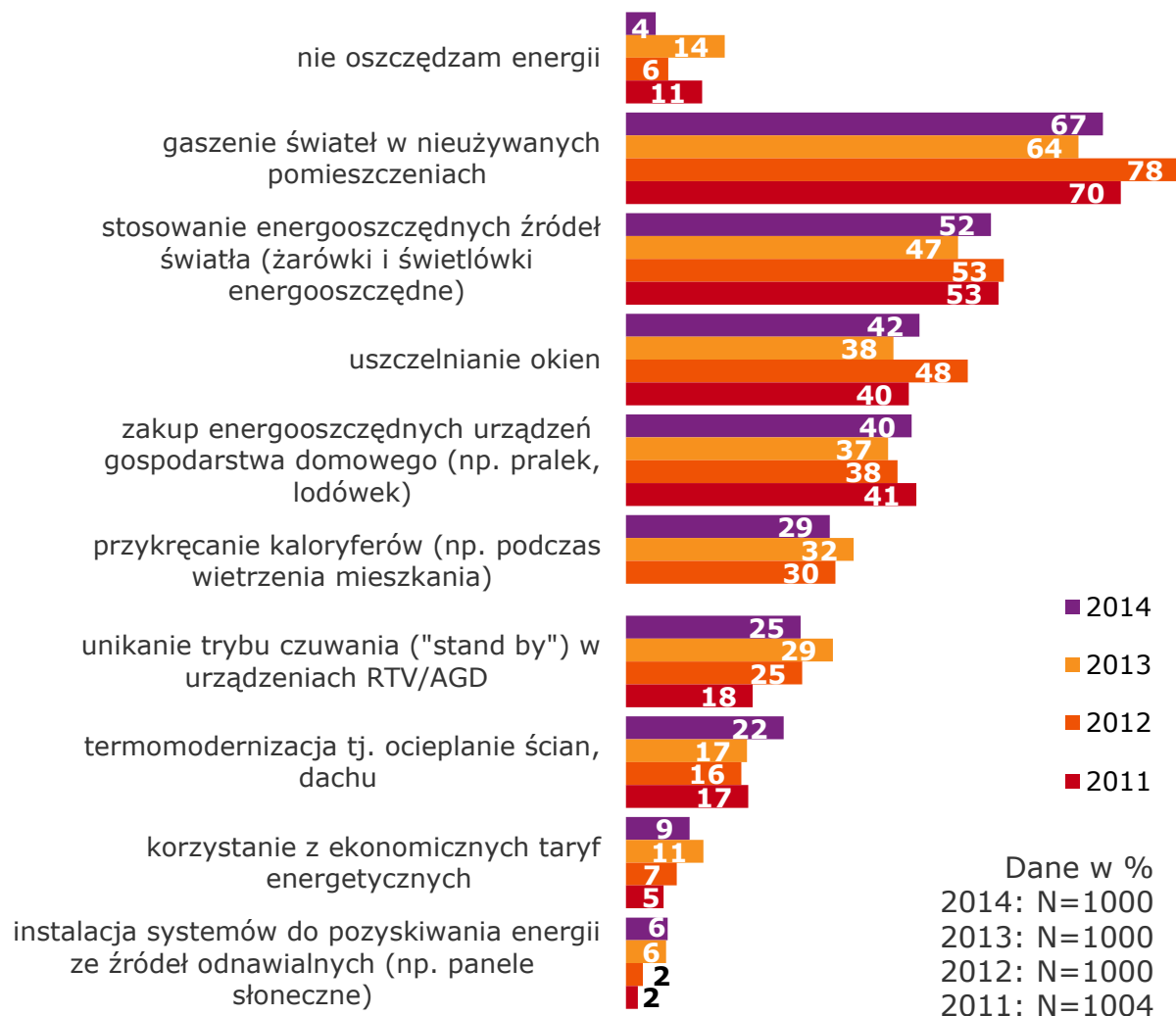
Tylko 4% Polaków mówi, że nie oszczędza energii w swoim domu. Większość z nas robi to na różne sposoby. Najczęściej poprzez:

- gaszenia światła (67%)
- stosowanie energooszczędnych żarówek i świetlówek (52%)
- uszczelnianie okien (42%)
- zakup energooszczędnych urządzeń np. pralek lub lodówek (40%).

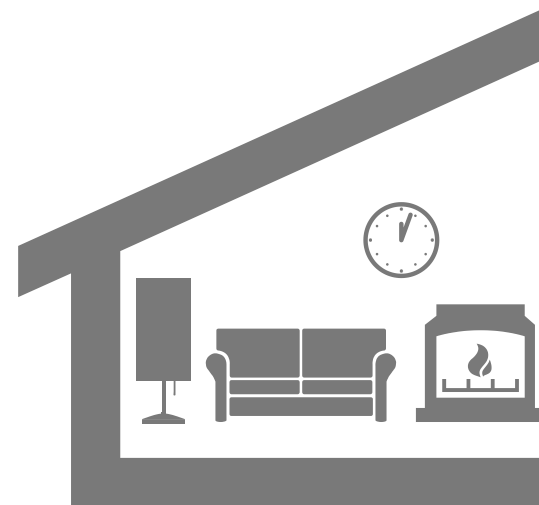
Jedna czwarta Polaków praktykuje również przykręcanie kaloryferów np. podczas wietrzenia pokoju/mieszkania (29%), stara się unikać włączonego trybu czuwania w urządzeniach RTV/AGD (25%) lub inwestować w termomodernizację, czyli ocieplanie ścian, dachów (22%).

Czy oszczędza Pan(i) energię w domu? Jeśli tak, to w jaki sposób?

– porównanie wyników

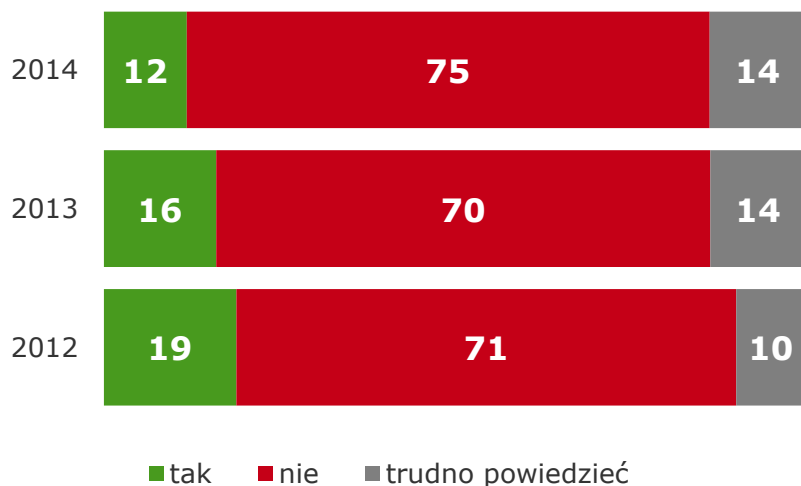

Dane w %
 2014: N=1000
 2013: N=1000
 2012: N=1000
 2011: N=1004

W porównaniu z poprzednimi pomiarami niewiele się zmieniło, jeśli chodzi o to, ile osób deklaruje praktykowanie poszczególnych sposobów na oszczędzanie energii w domu. To, co się zmieniło, to odsetek osób, które mówią, że w ogóle nie oszczędzają energii – zmniejszył się on znacząco w porównaniu z wynikami z 2013 i 2011 roku.

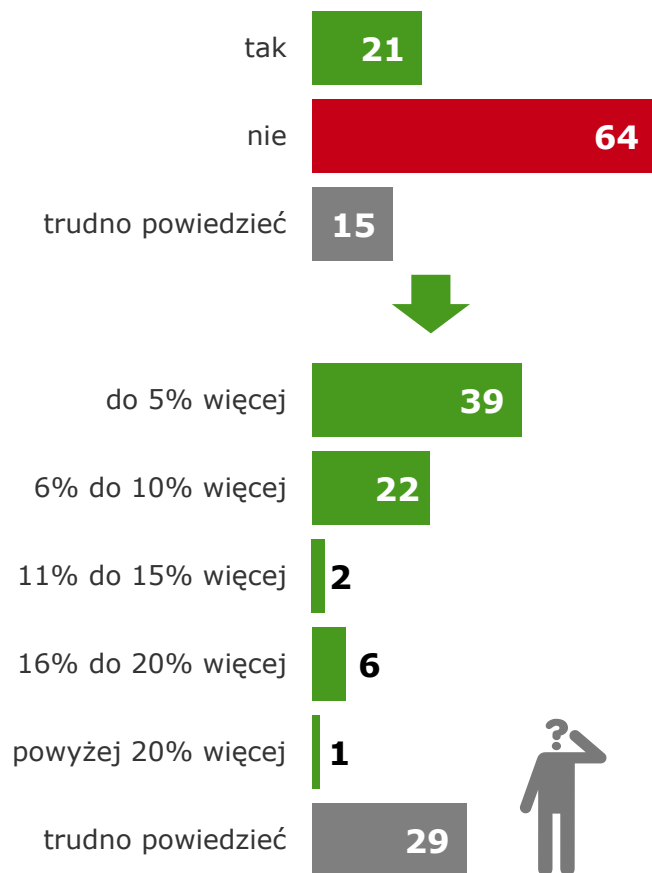
Czy w najbliższym roku w Pana(i) domu planuje się podjęcie dodatkowych działań, które zwiększą efektywność energetyczną i umożliwią zmniejszenie rachunków za energię?

W roku 2014 12% respondentów deklaruje, że w ich domach planuje się podjęcie dodatkowych działań, które zwiększą efektywność energetyczną i umożliwią zmniejszenie rachunków za energię. Jest to o 7 punktów procentowych mniej niż przed dwoma laty. Ogólnie rzecz biorąc, niezależnie od cech społeczno-demograficznych ankietowani odpowiadali podobnie. Warto jednak zwrócić uwagę na swego rodzaju paradoks – częściej od ogółu planowanie dodatkowych działań deklarują osoby określające sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego jako dobrą, rzadziej zaś ci, którzy swoją sytuację uważają za średnią lub złą. Wynika więc z tego, że część respondentów utożsamia pytanie z inwestycjami, na które po prostu ich nie stać.

Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000
2012: N=1000

Czy był(a)by Pan(i) skłonny(a) wydać więcej na „czystą” energię?

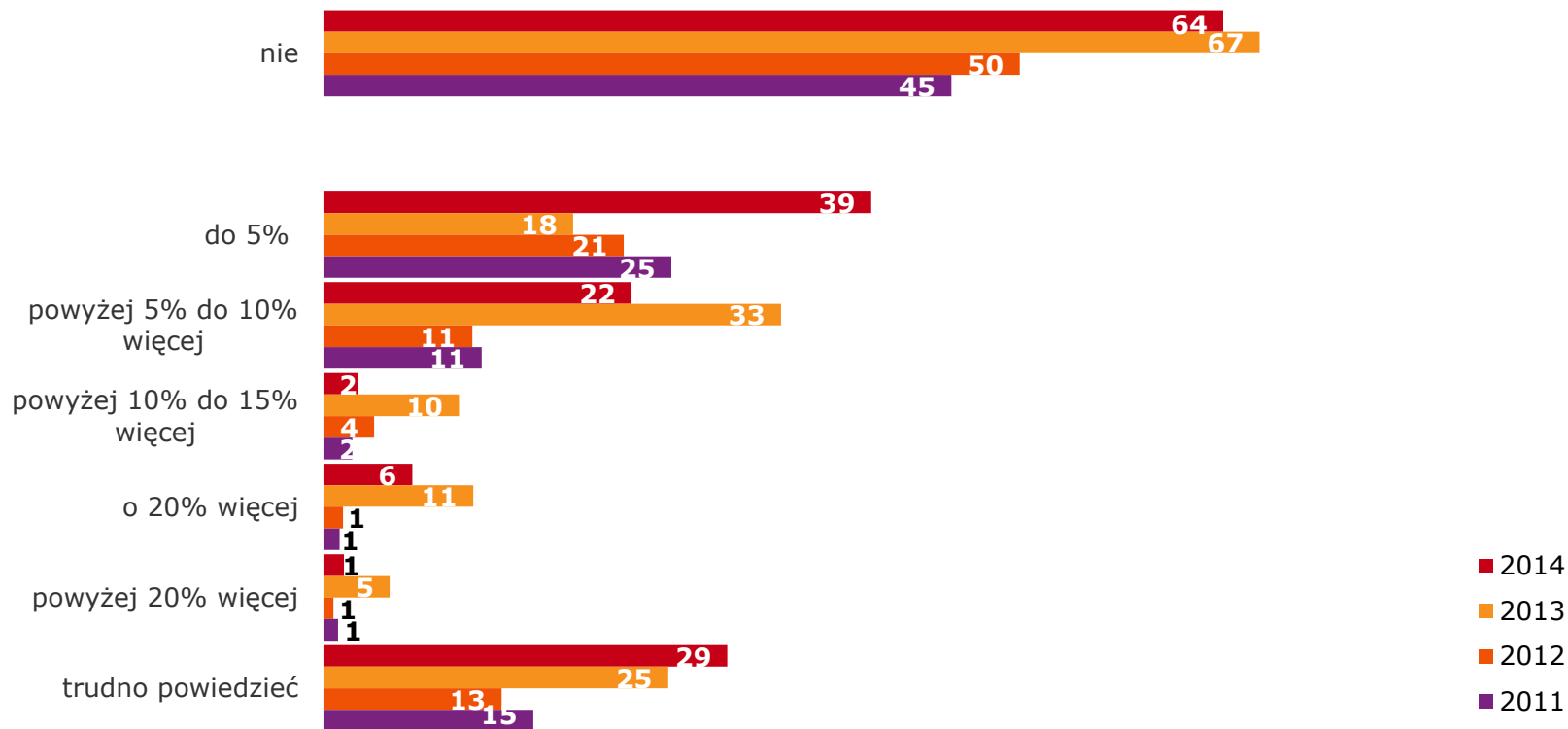
Co piąty ankietowany (21%) deklaruje gotowość do wydawania więcej na „czystą” energię. 64% respondentów nie jest skłonna do takiego działania, a 15% nie potrafi udzielić konkretnej odpowiedzi.

Okazuje się, że ze wzrostem poziomu wykształcenia rośnie też skłonność do ponoszenia większych wydatków – wśród osób z wykształceniem wyższym taką deklarację składa ponad 30% ankietowanych. Co więcej, im lepsza samoocena sytuacji materialnej gospodarstwa domowego, tym też większa gotowość do ponoszenia dodatkowych kosztów. Ogólnie jednak „czysta” energia nie jest czymś, za co respondenci byliby w stanie płacić wiele więcej – około 40% osób, chcących płacić więcej, jest gotowych wydać do 5% więcej w stosunku do tego, co płacą obecnie, kolejne 22% mogłoby wydać od 6% do 10% więcej.

W porównaniu do ubiegłego roku, choć podobny odsetek osób deklaruje, że mogłoby płacić więcej, to wysokość ponoszonych, dodatkowych kosztów jest niższa.

Dane w %, N=1000

Czy był(a)by Pan(i) skłonny(a) wydać więcej na „czystą” energię? O ile więcej w skali rocznej, byłaby Pan(i) skłonny(a) zapłacić za czystą energię?* – porównanie wyników

*W roku 2013 forma zadawania pytania została zmieniona. Od tego czasu respondenci sami wskazują dowolną wartość procentową. Aby zachować częściową porównywalność odpowiedzi łączone są w kategorie występujące we wcześniejszej wersji pytania. Konsekwencją zmiany formy pytania jest wzrost udziału odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

2011: N=1004
2012: N=1000
2013: N=1000
2014: N=1000

9

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

Tematyka rozdziału

Największe wyzwania dla Polski a problemy środowiska naturalnego

Środowisko naturalne i jego ochrona

Jakość powietrza

Gospodarowanie odpadami

Zmiany klimatu

Indywidualne działania i zachowania wspierające ochronę środowiska

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

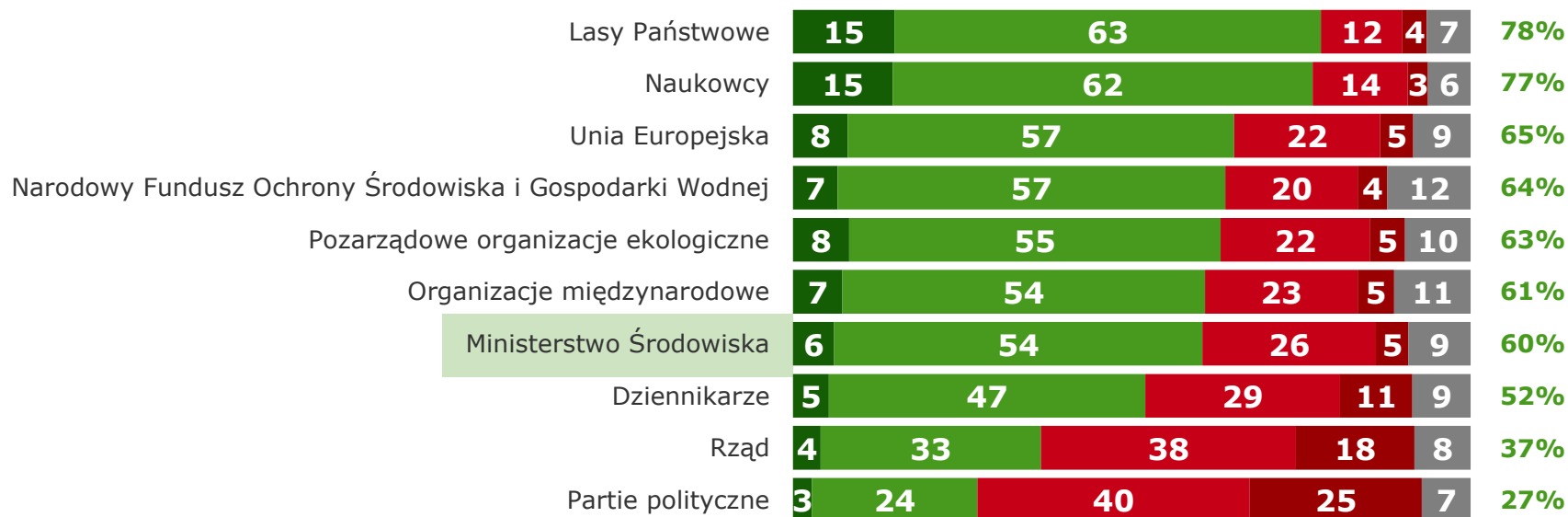

Zagadnienia

- Jakie jest zaufanie do instytucji w kontekście kwestii związanych ze środowiskiem naturalnym?
- Jak postrzegana i oceniana jest działalność Ministerstwa Środowiska?

Jeśli chodzi o kwestie związane ze środowiskiem naturalnym, to na ile ufa bądź nie ufa Pan(i) następującym instytucjom lub osobom:

■ zdecydowanie ufam ■ raczej ufam ■ raczej nie ufam ■ zdecydowanie nie ufam ■ trudno powiedzieć

Dane w %, N=1000

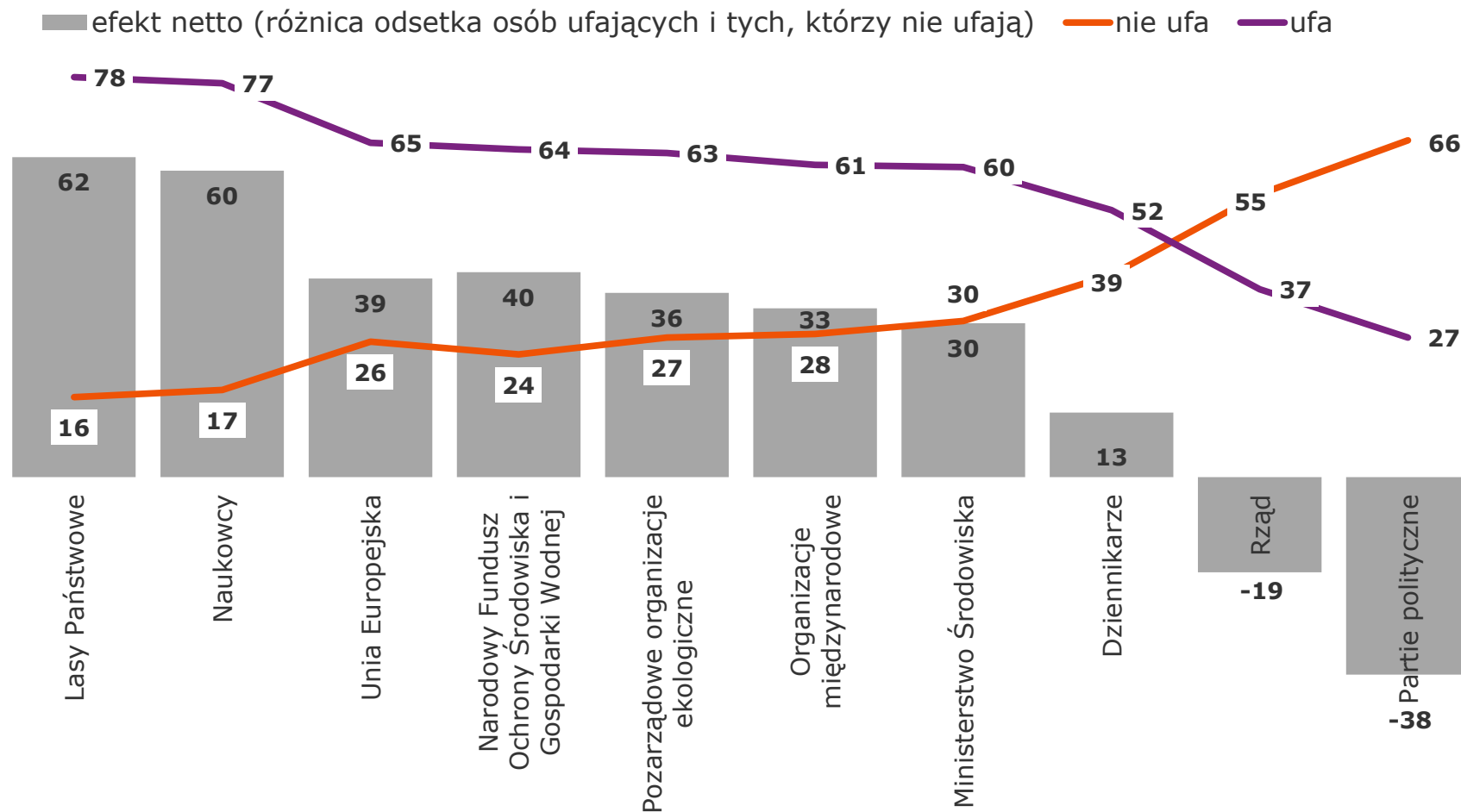
Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski

© TNS Listopad 2014

Bilans zaufania do osób i instytucji

%

Dane w %, N=1000

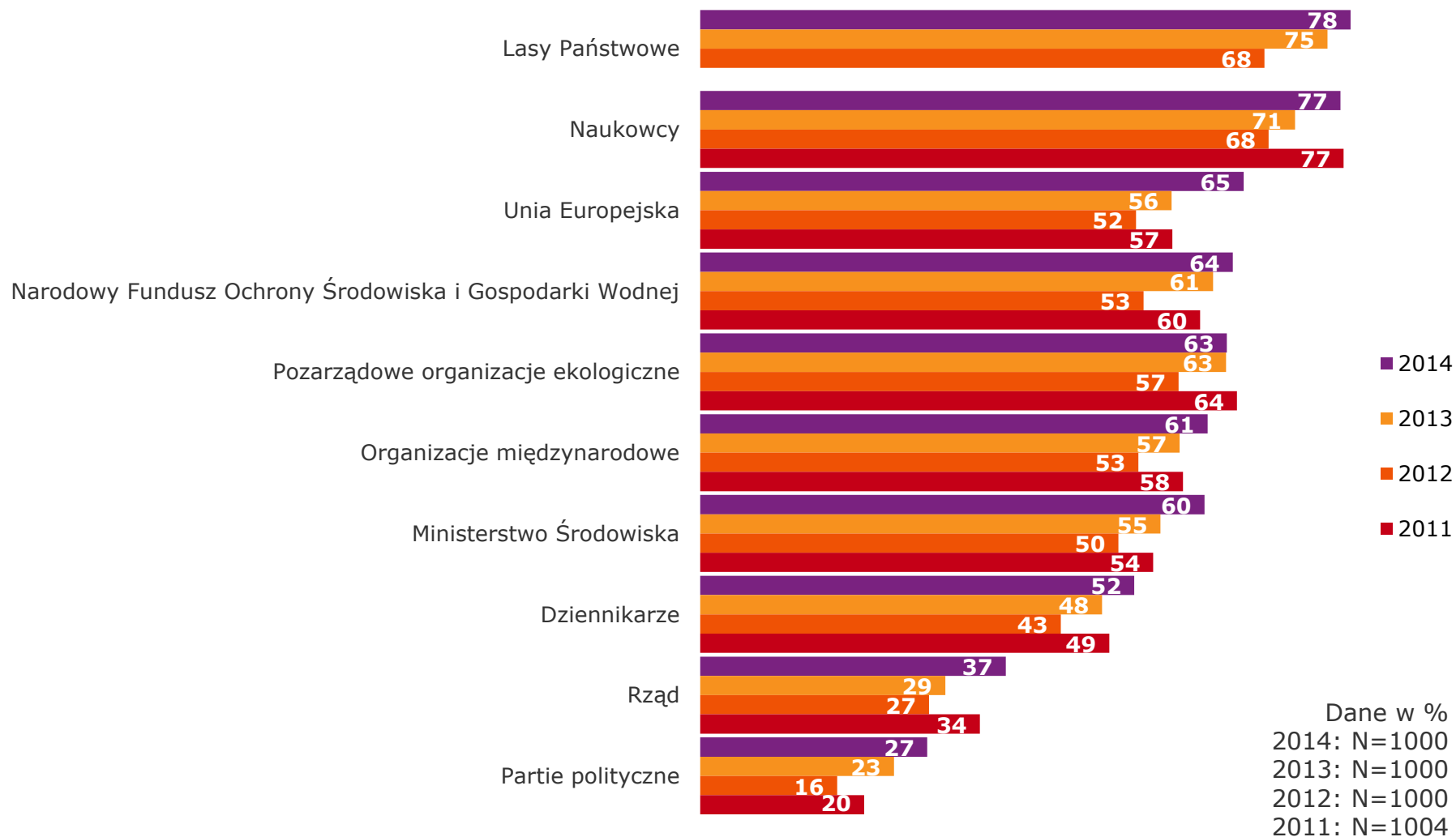
Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski

© TNS Listopad 2014

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA I KRAJINOZNAWSTWA

Zaufanie do instytucji w latach 2011-2014

Środowisko naturalne – zaufanie do osób i instytucji

Środowisko naturalne jest przedmiotem zainteresowania wielu instytucji, czy kategorii osób. Jak pokazują badania, poszczególne podmioty cieszą się różnym społecznym zaufaniem.

W bieżącym roku – podobnie jak w ubiegłych – na podium znajdują się Lasy Państwowe oraz naukowcy. Ufa im ponad trzy czwarte Polaków (tj. odpowiednio 78% i 77%).

Na kolejnych miejscach – w zasadzie ex aequo – znajdują się Unia Europejska (65%), Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (64%), pozarządowe organizacje ekologiczne (63%), a w dalszej kolejności organizacje międzynarodowe (61%), czy Ministerstwo Środowiska (60%). Większość badanych ufa również dziennikarzom (52%).

Podobnie jak w poprzednich latach – zdecydowanie najmniejszym zaufaniem cieszą się rząd (37%) oraz partie polityczne (27%).

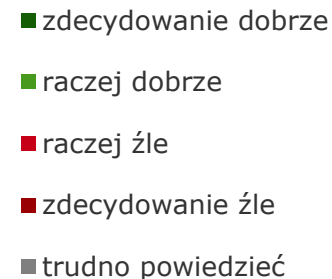
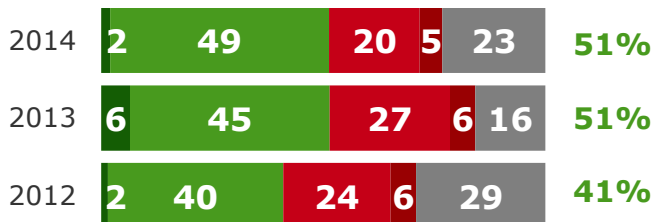
Porównanie wyników z poszczególnych lat pokazuje, że w przypadku części instytucji poziom zaufania wzrasta. Może to mieć związek z ogólną poprawą nastrojów społecznych. Polska w porównaniu do innych krajów w mniejszym zakresie odczuła skutki kryzysu gospodarczego. Na rynku pojawia się coraz więcej pozytywnych sygnałów, a jak pokazują badania, optymizm Polaków rośnie. W odniesieniu do rządu warto dodatkowo zauważyć, że we wrześniu tekę premiera objęła Ewa Kopacz. Niewątpliwie czynnik ten wpływa na nieco lepsze nastawienie wobec prezesa i rady ministrów – nowy gabinet zwyczajowo dostaje od Polaków kredyt zaufania.

Warto również wspomnieć o typach osób, które instytucjom ufają w mniejszym zakresie – są to w szczególności osoby z wykształceniem podstawowym, w wieku 60 i więcej lat oraz mieszkańcy wsi.

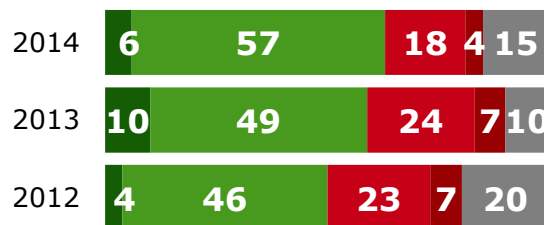
Opinie na temat Ministerstwa Środowiska – porównanie wyników

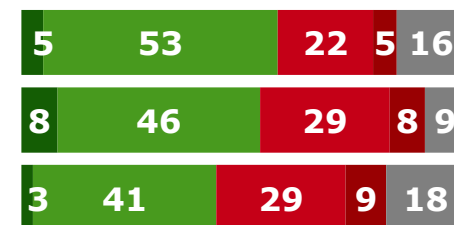
Jak ogólnie ocenia Pan(i) działalność Ministerstwa Środowiska?

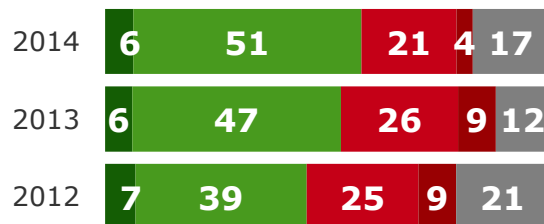
Ministerstwo Środowiska skutecznie dba o tereny o dużych walorach przyrodniczych

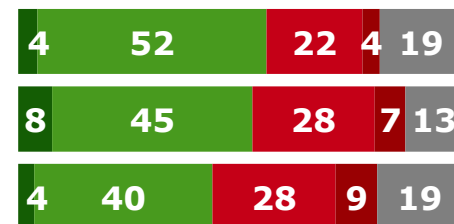
Ministerstwo Środowiska dba o edukację ekologiczną społeczeństwa

Ministerstwo Środowiska prowadzi politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom

Ministerstwo Środowiska wspiera działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska

■ zdecydowanie tak ■ raczej tak ■ raczej nie ■ zdecydowanie nie ■ trudno powiedzieć

Dane w %
2014: N=1000
2013: N=1000
2012: N=1000

Opinie o Ministerstwie Środowiska tj. odsetek osób zgadzających się ze stwierdzeniami – porównanie wyników

Wizerunek Ministerstwa Środowiska

O ile większość – 60% Polaków – darzy Ministerstwo Środowiska zaufaniem, o tyle połowa (51%) dobrze ocenia jego działalność. Od 2012 odsetek ten wzrósł o 10 punktów procentowych. Złe zdanie o pracy Ministerstwa ma co czwarta osoba (25%). Podobny odsetek badanych nie ma na jego temat zdania.

Rok do roku w odniesieniu do pytań o Ministerstwo Środowiska utrzymuje się wysoki udział odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Oznacza to, że wielu Polaków ma kłopot z dostrzeżeniem działań prowadzonych przez Ministerstwo.

Poza ogólną oceną, badani odnosili się do bardziej szczegółowych obszarów działań Ministerstwa Środowiska. Analizowane stwierdzenia dotyczą dbałości o tereny o dużych walorach przyrodniczych, prowadzenia polityki ekologicznej zapewniającej bezpieczeństwo współczesnemu i przyszłym pokoleniom, wspierania działań obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska oraz dbałości o edukację ekologiczną.

Z tym, że Ministerstwo wywiązuje się z wykonywania powyższych działań, zgadza się około 60% Polaków. Najczęściej podzielną opinią jest to, że dba ono o tereny o dużych walorach przyrodniczych (63%).

Jak dotąd w przypadku wszystkich stwierdzeń rok do roku rośnie udział osób twierdzących, że Ministerstwo realizuje ujęte w badaniu działania.

Ministerstwo Środowiska ma zatem spory potencjał komunikacyjny. Istnieje pewien kredyt zaufania i w zależności od tego jak Ministerstwo kształtować chce swoją relację z obywatelami, można budować u ludzi postawy w większym stopniu osadzone w wiedzy i konkretnych informacjach.

10

Charakterystyka głównych wskaźników

Główne wskaźniki

W przypadku omawianego projektu przedmiotem badania jest świadomość oraz zachowania ekologiczne mieszkańców Polski. Równocześnie celem jest, by świadomość ta rozwijała się, była na coraz wyższym poziomie oraz by zachowania ekologiczne były coraz powszechniejsze.

Na następnych stronach znajdują się wybrane w toku tworzenia koncepcji badania główne wskaźniki, które diagnozują stan świadomości i zachowań ekologicznych.

Charakter wskaźników określono według trzech podstawowych obszarów:

- opinie,
- wiedza
- i zachowania.

Ogólnie ze względu na zdiagnozowany w innych badaniach problem najmłodszej grupy wiekowej (15-19 lat) poza wskaźnikami dla ogółu badanej populacji wyróżniono również wskaźniki dla najmłodszych.

Warto przy tym wspomnieć, że pomiar wielu wskaźników po raz pierwszy dokonuje się w bieżącej edycji badania.

Liczebności prób w poszczególnych edycjach badania wynosiły:

- w roku 2011 1004 badanych (w tym 75 osób w wieku 15-19 lat),
- w roku 2012 1000 badanych (w tym 77 osób w wieku 15-19 lat),
- W roku 2013 1000 badanych (w tym 49 osób w wieku 15-19 lat),
- W roku 2014 1000 badanych (w tym 66 osób w wieku 15-19 lat).

Jeśli wartość wskaźników dla grupy 15-19 będzie się różnić istotnie statystycznie od wartości głównego wskaźnika, to wartość ta opatrzona będzie symbolem gwiazdki (np. 15*).

W tabelach poniżej wskaźniki dla ogółu oznaczone są literą A (np. 1A), a dla populacji osób w wieku 15-19 lat literą B (np. 1B).

Wartości wskaźników

Wskaźnik	Kategoria wiekowa	2011	2012	2013	2014
1 Odsetek Polaków, którzy uważają, że ochrona środowiska może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy kraju	1A 15 +	Brak	76%	75%	76%
	1B 15-19	Brak	82%	85%	79%
2 Odsetek Polaków, którzy uważają, że poprawa stanu środowiska zależy od aktywności każdego z nas	2A 15 +	Brak	54%	50%	50%
	2B 15-19	Brak	52%	41%	58%

Wartości wskaźników

Wskaźnik	Kategoria wiekowa	2011	2012	2013	2014
3 Odsetek Polaków znających pojęcie „bioróżnorodność”	3A 15 +	Brak	38%	30%	35%
	3B 15-19	Brak	42%	44%	38%
4 Odsetek Polaków znających pojęcie „zrównoważony rozwój”	4A 15 +	Brak	42%	43%	46%
	4B 15-19	Brak	38%	49%	50%
5 Odsetek Polaków znających pojęcie „zrównoważony transport”	5A 15 +	Brak	36%	Brak	Brak
	5B 15-19	Brak	32%	Brak	Brak
6 Odsetek Polaków znających pojęcie „zielona gospodarka”	6A 15 +	Brak	49%	46%	51%
	6B 15-19	Brak	49%	51%	48%

Wartości wskaźników

Wskaźnik	Kategoria wiekowa	2011	2012	2013	2014
7 Odsetek Polaków, w których gospodarstwach domowych, segreguje się śmieci regularnie	7A 15 +	45%	44%	54%	68%
	3B 15-19	33%*	38%	68%	65%
8 Odsetek Polaków, którzy <u>zawsze</u> zwracają uwagę na oznaczenia związane z ekologią i środowiskiem	8A 15 +	5%	6%	6%	5%
	4B 15-19	2%	4%	9%	3%
9 Odsetek Polaków którzy <u>zawsze</u> starają się kupować produkty, które mają ekologiczne opakowania	9A 15 +	Brak	8%	7%	10%
	5B 15-19	Brak	5%	4%	6%

Wartości wskaźników

Wskaźnik	Kategoria wiekowa	2011	2012	2013	2014
10 Odsetek Polaków, którzy wybierają produkty ekologiczne, nawet wtedy gdy oznacza to dodatkowy koszt	10A 15 +	47%	35%	33%	36%
	10B 15-19	41%	32%	47%	36%
11 Odsetek Polaków deklarujących podejmowanie działań w kierunku zwiększenia efektywności energetycznej	11A 15 +	89%	94%	86%	96%
	11B 15-19	81%*	92%	77%	91%
12 Odsetek Polaków, w których domach planuje się podjęcie działań zwiększających efektywność energetyczną	12 15 +	Brak	19%	16%	12%
13 Odsetek Polaków, którzy <u>nie</u> są skłonni wydać więcej na „czystą” energię	13A 15 +	45%	50%	67%	64%
	13B 15-19	31%*	43%	55%	61%

Autorzy:

Dorota Kachaniak
Joanna Skrzyńska
Anna Trząsalska

Dane kontaktowe:

Joanna Skrzyńska
Zespół Badań Społecznych w TNS Polska
M joanna.skrzynska@tnsglobal.com
T +48 22 598 96 73

